ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

16 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов амалий ташриф билан мамлакатимизга келган Қозоғистон Республикаси Бош вазири Нурлан Балгимбаевни қабул қилди.

Ислом Каримов меҳмонни Ўзбекистонга ташрифи билан қутлар экан, икки қардош мамлакат ўртасидаги азалий дўстона муносабатлар янада равнақ топаётганидан мамнуният изҳор этди.

Учрашувда мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик муносабатларини, хусусан, савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ўткир Султонов, ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

Қабул маросимида Қозоғистон Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Умарзак Ўзбеков ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1998 йил 17 февралдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	*54,84*	*1 Норвегия кронаси*	*10,88*
1 Австрия шиллинги	*6,43*	*1 Польша злотийси*	*23,15*
1 Англия фунт стерлинги	*134,97*	*10 Португалия эскудоси*	*4,44*
10 Бельгия франки	*21,96*	*1 Сингапур доллари*	*48,92*
1 Голландия гульдени	*40,15*	*1000 Туркия лираси*	*0,36*
10 Греция драхмаси	*2,86*	*1 Финляндия маркаси*	*14,92*
1 Дания кронаси	*11,87*	*1 Франция франки*	*13,50*
1 БАА дирхами	*22,41*	*1 Швеция кронаси*	*10,18*
1 АҚШ доллари	*82,30*	*1 Швейцария франки*	*56,26*
1 Миср фунти	*24,24*	*1 ЭКЮ*	*89,44*
1 Ирландия фунти	*113,24*	*10 Жанубий Корея вони*	*0,50*
1 Исландия кронаси	*1,14*	*10 Япония иенаси*	*6,54*
10 Испания песети	*5,35*	*1 Россия рубли*	*13,60*
100 Италия лираси	*4,58*	*1 Украина гривнаси*	*42,34*
1 Канада доллари	*57,00*	*1000 Белорусь рубли*	*2,56*
1 Хитой юани	*9,94*	*1 Латвия лати*	*139,26*
1 Қувайт динори	*269,88*	*1 Литва лити*	*20,58*
100 Ливан фунти	*5,38*	*1 Молдова лейи*	*17,48*
1 Малайзия ринггити	*20,99*	*1 Қирғизистон соми*	*4,64*
1 Германия маркаси	*45,24*		

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

ВАТАН ХАРИТАСИ

Яқинда «Шарқ» нашриёт-матбаа концернида «Инсон бахт учун туғилади» деб номланган тўплам чоп этилди. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги мутахассислари томонидан нашрга тайёрланган мазкур китобда Президентнинг мажозга айланиб қолган сермазмун ва лўнда, чиройли иборалари — ҳикматли сўзлари келтирилган. Давлатимиз раҳбарининг жаҳондаги кўп тилларга таржима қилинган ва ўнлаб мамлакатларда нашр этилган асарлари доно фикрларга бойлиги билан ажралиб туради. Тўпламда ана шундай ёрқин фикрлардан иборат жумлалар жамланган.

* * *

Ўзбекистон Республикаси билан Европа Иттифоқи ўртасида имзоланган шериклик ва ҳамкорлик тўғрисидаги битимни Дания ҳукумати парламенти ратификация қилди. Шундай қилиб, бугунги кунгача Ўзбекистон билан бундай битимни имзолаб, ратификация қилган давлатлар сони Европа Иттифоқига аъзо бўлган мамлакатлар орасида еттита бўлди. Улар Финляндия, Испания, Швеция, Греция, Австрия, Ирландия ва Дания парламентларидир.

* * *

Республика пул-кредит сиёсати комиссиясининг навбатдаги мажлисида Вазирлар Маҳкамасининг пул муомаласини барқарорлаштириш ва нақд пул муомаласини тўғри ташкил этишга доир қарорларининг жорий йил январь ойидаги ижроси якунлари, айрим корхона ва ташкилотларда иш ҳақи базавий фонди даражаси ҳамда валютани тартибга солиш борасидаги бир неча муҳим масалалар муҳокама этилди.

* * *

Фарғонадаги нефтни қайта ишлаш давлат ишлаб чиқариш бирлашмасини қайта жиҳозлаш бошлаб юборилди. Бунга жами 200 миллион АҚШ доллари миқдорида сармоя сарфланади. Шундан сўнг корхона жаҳон андозалари даражасидаги ёнилғи маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган катта иншоотга айланади. Ҳозир бу ерда Япониянинг «Мицуи», «Тойо» ҳамда Туркиянинг «Текфен» фирмалари фаолият кўрсатаётир.

* * *

Наманган вилоятининг Косонсой шаҳридаги мотодромда таниқли пахтакор, Меҳнат Қаҳрамони Абдусаттор Шарипов хотирасига бағишланган анъанавий мотопойга ўтказилди.

Ватанни севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Ўзбекистон Халқ демократик партияси газетаси

1998 йил 17 февраль, сешанба • № 21-22 (22.259).

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

УКРАИНА ПРЕЗИДЕНТИ ЛЕОНИД ДАНИЛОВИЧ КУЧМАНИ «БУЮК ХИЗМАТЛАРИ УЧУН» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ва Украина халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш, икки томонлама давлатлараро муносабатларни ривожлантиришдаги улкан хизматлари ҳамда тинчлик ва барқарорликни сақлаш, мамлакатнинг халқаро нуфузини ошириш ишига қўшган салмоқли ҳиссаси учун Украина Президенти Леонид Данилович Кучма «Буюк хизматлари учун» ордени билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 16 февраль.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДАГИ ИСЛОҲОТЛАР — ФАРОВОНЛИГИМИЗ АСОСИ

СУРАТЛАРДА: учрашув пайти.

Абдувоҳид ТЎРАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 14 февраль куни Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоятлар ҳокимлари, республика вазирликлари, қўмита, уюшма ҳамда компаниялари раҳбарлари билан учрашди. Учрашув қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни жадаллаштириш масалаларига бағишланди.

Учрашувни Президент Ислом Каримов бошқарди.

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, ўзига хос ва ўзига мос тараққиёт йўлини танлади. Халқ хўжалигининг барча жабҳаларида туб ислоҳотлар бошлаб юборилди. Мазкур ислоҳотлар ҳозирги кунда ўз самарасини бераётгани ҳеч кимга сир эмас. Тараққиётнинг «ўзбек модели» хориждаги етакчи мутахассисларни ҳам бефарқ қолдираётгани йўқ. Комил ишонч билан айтиш мумкинки, мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар айрим давлатлар учун намуна вазифасини ўтамоқда.

Бироқ, бундай ўзгаришлар қишлоқ хўжалигида бирмунча секин кечяпти. Шаклий ўзгаришлар кўзга кўринса-да, қишлоқ хўжалигининг мазмун-моҳиятида ислоҳотлар деярли сезилмаяпти. Бунинг асосий сабаблари собиқ тузумдан қолган эскилик сарқитлари, эскича фикрлаш, боқимандалик ва хўжакўрсинга ишлашдир, деб таъкидлади Президент.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўнинчи сессиясида бу масала кенг муҳокама этилди. Мамлакатимиз раҳбари сессияда сўзлаган нутқида қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни амалга оширишга тўсиқ бўлаётган муаммоларни атрофлича таҳлил қилди. Уларни бартараф этиш йўлларини кўрсатиб берди. Сессияда қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларни жадаллаштиришга асос бўлиб хизмат қиладиган қонунларнинг лойиҳалари кўриб чиқилди ва умумхалқ муҳокамасига тавсия этилди. Ўзбекистон Республикаси Ер кодекси, «Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) тўғрисида», «Фермер хўжалиги тўғрисида» ва «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги қонунлар лойиҳалари шулар жумласидандир. Улардан кўзланаётган асосий мақсад қишлоқ хўжалиги инфратузилмасини янада ривожлантириш, соҳада замон руҳига мос мулкчилик муносабатларини шакллантириш, деҳқонларда ўз меҳнати натижаларидан манфаатдорлик ҳамда ерга эгалик ҳиссини мустаҳкамлашдан иборатдир.

Президент бу масалаларни ҳал қилишда, аввало, мазкур соҳа билан боғлиқ қонуний асосларни қайта кўриб чиқиш зарурлигини таъкидлади. Чунки, қонунлар замон талабларига мослаштирилмас экан, қишлоқ хўжалигидаги муаммоларни тўлиқ бартараф этиб бўлмайди. Юқорида қайд этилган қонунлар лойиҳалари бу жиҳатдан катта аҳамиятга моликдир. Давлатимиз раҳбари ушбу қонунлар лойиҳалари муҳокамаси чоғида соҳага тааллуқли барча вазирлик ва идоралар, вилоят ва туман ҳокимликлари, мутахассислар, энг муҳими, деҳқон ва чорвадорлар, фермерлар фикрини ўрганиш зарурлигини қайд этди.

Ислом Каримов мамлакатимиз аҳолисининг 65 фоизи қишлоқ хўжалигида банд эканини айтиб, бу соҳада туб ислоҳотларни амалга оширмай туриб, тараққиётга эришиб бўлмаслигини алоҳида таъкидлади. Зеро, юртимизда миллионлаб инсонларнинг тақдири бевосита қишлоқ хўжалиги билан боғланган. «Ерни боқсанг, у сени боқади», дейди халқимиз. Аммо ана шу ерга муносабат қандай? Ундан ҳамиша ҳам тўғри фойдаланиляптими? Афсуски, бунга ижобий жавоб бериш қийин. Айрим вилоятларда умумхалқ мулки ҳисобланган ерни талон-торож қилиш ҳоллари учрамоқда. Жойларда ер, сув танқислиги мавжуд бўлгани ҳолда, улардан унумли фойдаланиш яхши йўлга қўйилмаган.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, халқ хўжалиги барча соҳаларининг ҳам муваффақиятли ишлаши кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалигига боғлиқ. Қишлоқ хўжалигидаги қониқарсиз аҳвол сақланиб қолар экан, мамлакат саноати, транспорти, умуман барча соҳасига ўзининг салбий таъсирини ўтказаверади. Чунки ишчи ҳам, ҳайдовчи ҳам, олим ҳам — ҳамма қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бирдек эҳтиёж сезади. Шу боис, қишлоқ хўжалиги соҳаси муаммолари доимо мутасадди раҳбарлар диққат марказида бўлмоғи даркор. Ҳозир қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган барча хайрли ишларда компаниявозликка йўл қўйиб бўлмайди, бу соҳадаги туб ислоҳотлар узоқни кўзлаб амалга оширилиши керак, дея таъкидлади мамлакатимиз раҳбари.

Муҳокама қилинаётган янги қонунлар ҳаётда ўз ўрнини топиши ғоят муҳимдир. Бу қонунлар такомиллаштирилиб, қабул қилингач, ҳаётий тўсиқларга дош бера оладими? Кундалик турмушга қанчалик мос келади? Энг асосийси, янги қонунларни деҳқонлар онгига сингдириш қандай кечади?

Юртбошимиз бу ҳақда ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, йиғилганлар эътиборини ушбу қонунларни мазмунан тўлдирувчи меъёрий ҳужжатлар масаласига қаратди. Булар ер кадастри, пай жамғармаси билан боғлиқ ҳисоб-китоблар, фермер хўжаликларининг намунавий низоми ва бошқа масалаларни тартибга солувчи меъёрий ҳужжатлардир. Бу борада ҳозир ҳам тегишли ҳужжатлар мавжуд, албатта. Бироқ, улар бугунги кун талабига тўла жавоб беролмай қолаётир. Масалан, Ер кадастрини олайлик. Ҳар бир вилоят, ҳар бир туманнинг ўзида бир неча хил ер майдони бўлади. Дейлик, уларнинг айримлари тошли, сув чиқиши қийин бўлса, айримлари унумдор, суғориш катта маҳнатни талаб қилмайди. Бундай ерларни бир хил баҳолаш эса адолатдан эмас. Ҳолбуки, шўро замонида ер айнан шундай баҳоланар эди. Ёки пайчиликни олайлик. Ҳозирги кунда унинг асосий ёки айланма жамғармасини аниқлашнинг ўзиёқ катта қийинчиликларни туғдирмоқда. Пировард даромад ким томонидан ва қай йўсинда тақсимланади? Буни тушуниб олиш қийин.

Ислом Каримов ана шу масалаларга эътиборни қаратар экан, бу борада ишлаб чиқилган қонунлар лойиҳалари ҳар томонлама мукаммал бўлиши билан бирга, уларга риоя қилиш ҳам яхши йўлга қўйилиши зарурлигини таъкидлади. Ривожланган мамлакатлардаги тараққиёт муҳити шуниси билан эътиборлики, у ерларда кишилар қонунга қатъий амал қилади. Биз ҳам ҳуқуқий жамият қуриш йўлидан бораётган эканмиз, фуқароларимизга ана шу руҳни сингдиришимиз лозим.

Янги қонунларда бюрократик тўсиқлар, буйруқбозлик ва боқимандалик иллатига қарши курашадиган жиҳатлар мужассамлаштирилиши лозим. Мисол учун, бирор киши фермер хўжалиги очмоқчи бўлса, идорама-идора сарсон бўлиб юрмасин.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалигида ислоҳотлар оқсаётганлигининг асосий сабабларидан бири хўжалик субъектлари ўртасидаги шартномаларга тўла риоя этилмаётгани ҳамдир. Жамиятимизда шартномада кўрсатилган мажбуриятларни бажариш масъулияти тўла қарор топмас экан, эски иллатлардан қутулиб бўлмайди. Шартнома амал қилмаса, унинг ўрнини порахўрлик, боқимандалик ва буйруқбозлик эгаллаши тайин. Шу боис Ислом Каримов хўжалик судлари фаоллигини ошириш зарурлигини алоҳида таъкидлади. Афсуски, республикамиз Олий хўжалик суди ҳам, унинг жойлардаги идоралари ҳам бу масалада сусткашликка йўл қўймоқда. Хўжалик раҳбарлари, оддий деҳқон ва чорвадорлар, муаммо юзага келса, хўжалик судларига эмас, ҳокимликларга мурожаат этишади. Ваҳоланки, хўжаликлар ўртасида юзага келадиган баҳсли муаммоларга ҳакамлик қилиш ва ечиш судларнинг вазифасидир.

Гап санация, банкротлик, тузилган шартномаларга қатъий риоя қилиш хусусида борар экан, давлатимиз раҳбари жойларда, хусусан, қишлоқ хўжалик корхоналарида етиштирилган ва тайёрланган маҳсулотларни ўз вақтида сотиш масаласига эътиборни қаратди. Эски тузумдан қолган иллатлардан бири — корхона маҳсулоти ойлаб, ҳатто йиллаб сотилмай ётади. Сабаби ё сифатсиз, ёки харидорини тополмайди. Бу иллатга барҳам бериш фурсати етди. Маҳсулот ўтмадими, уни арзонлаштириш керак. Ахир чет элларда шундай қилишади-ку. Нега биз уларнинг тажрибасини ўрганмаяпмиз? Маҳсулотни қимматга сотишни кўзлаб омборларда йиллаб сақлаб туришдан нима фойда? Шу каби эскича ишлаш, эскича қарашлардан қутила олмаётганимиз туфайли айрим корхоналардаги тўловларда, иш ҳақини ўз вақтида беришда узилиш ҳоллари кузатилмоқда, қийинчиликлар туғилмоқда. Шу боис қишлоқ корхоналарида ҳам маркетинг усулини кенг жорий этиш, раҳбарларни бунга ўргатиш лозим. Токи корхона аҳли аввал ўз «буюртмалар портфели»ни тўлдириб, сўнг шунга яраша маҳсулот ишлаб чиқарсин. Бу бозор иқтисодиётининг энг асосий талабларидан биридир. Режа кетидан қувиш иллатидан қутулиш фурсати етди.

Президентимиз мамлакатда зарарга ишлаётган корхона ва хўжаликлар кўп бўлса-да, уларни банкротга учраган, деб эълон қилиш ҳоллари камлигини, бу эса бозор муносабатлари шартларига тўғри келмаслигини қайд этди. Айрим раҳбарлар ҳамон боқимандалик кайфиятидан халос бўла олмаётганини танқид қилди.

Мамлакатимизда бир йил давомида 2172 хўжаликдан 421 тасининг раҳбари ўз вазифасидан озод қилинди. Бу эса кадрлар тайёрлаш, танлаш, уларни жой-жойига қўйишда ҳали анча-мунча камчиликлар мавжудлигини кўрсатмоқда. Шундай экан, қишлоқ хўжалигини бугунги кун талабларига жавоб берадиган ишбилармон, билимдон кадрлар билан таъминлаш доимо диққат-эътиборда бўлиши зарур. Аслида раҳбар одам шахсий, оилавий, ижтимоий ҳаётдаги фаолияти билан бошқаларга ўрнак бўлмоғи лозим. Бироқ, бундан ислоҳотлар самараси фақатгина раҳбар ходимларга боғлиқ, деган хулоса келиб чиқмаслиги керак.

Йўлбошчимиз қишлоқ хўжалигидаги муаммоларни ечишда қуйидаги тўрт омилга алоҳида эътибор қаратилиши лозимлигини таъкидлади.

Биринчидан, бу соҳада машғул бўлган ишчи ва деҳқонлар ўзларининг ишлаб чиқаришга бевосита алоқадорлигини ҳис этиши керак.

Иккинчидан, қишлоқ хўжалигида мулкий муносабатларни қарор топтириш, деҳқонларда ерга, мулкка эгалик туйғусини кучайтириш лозим. Мулкка бўлган эскича муносабатга барҳам берилмаса, соҳа меҳнатчилари онгида ўзгариш ясаб бўлмайди.

Учинчидан, пайчилар жамоанинг пировард даромадида ўз улушини аниқ билиши, даромад ўз манфаатига хизмат қилишини англаши керак. Бугунги кунда дивиденд адолатли тақсимланишини таъминлайдиган ҳужжатларга катта эҳтиёж сезилмоқда.

Тўртинчидан, хўжалик фаолиятида иштирок этаётган ҳар бир оила ўз меҳнатига яраша ҳақ олиши зарур. Акс ҳолда унинг меҳнатга муносабати ўзгаради. Шунинг учун ҳар бир оиланинг ўз ҳақини тўла ва адолатли тарзда олишини таъминлашни ҳам эътибордан соқит қилмаслик керак.

Ана шу тўрт омил ишламаса, уларга амал қилинмаса, ислоҳотлар кутилган натижаларни бермайди. Биз уруғ топишимиз, экишимиз, ўз вақтида агротехникани қўллаш ва механизациялаштириш ишларини амалга оширишимиз мумкин, бироқ юқоридаги вазифаларни бажармасак кутилган натижаларга эришишимиз қийин, деди мамлакатимиз раҳбари.

Бу вазифаларни бажариш учун Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, тегишли вазирлик ва идораларга, вилоятлар ҳокимликларига жойларда қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни жадаллаштиришга қаратилган ҳужжатларни ўрганишга бағишланган ўқувлар ташкил этиш топширилди.

Самарқанд вилояти ҳокими А. Мардиев, Андижон вилояти ҳокими Қ. Обидов, Олий хўжалик суди раиси М. Абдусаломов, Сирдарё вилояти ҳокими Ў. Исмоилов, Жиззах вилояти ҳокими Ш. Мирзиёев, Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажонов ва бошқалар муҳокама этилган масалалар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Учрашувда Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов, Бош вазир ўринбосарлари А. Азизхўжаев, В. Чжен, Б. Ҳамидов, Вазирлар Маҳкамаси ахборот-таҳлил бошқармаси бошлиғи Г. Саидова иштирок этди.

(ЎзА).

БУ ДУНЁНИНГ ИШЛАРИ

Кейинги пайтларда Хитой Халқ Республикасида ишсизлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Яқинда ХХР Бош вазирининг ўринбосари Чжу Жунцзи мамлакат шаҳарларида 10 миллиондан зиёд ишсизлар борлигини маълум қилди.

***

Ироқ теварагидаги воқеалар айни кунларда янада авж олди. Кўпгина давлатларнинг раҳбарлари можарони тинчлик музокаралари орқали ҳал этиш зарурлигини таъкидламоқдалар. Чунончи, Испанияда ўтказилган сўровларга биноан мамлакат аҳолисининг 70 фоизи Ироққа қарши куч ишлатишга норози эканликларини билдиришди.

***

Кеча Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири Евгений Примаковнинг Грецияга расмий ташрифи бошланди.

Муаммо, мулоҳаза, масъулият

РАИСНИНГ ЎРНИ... ДАЛАДАМИ?

Бу масала ниҳоятда мунозарали. Ҳатто тажрибали журналистлар ҳам «Раисни идорадан топа олмадик» ёки «Бошлиқ далада кўринмади», дея бот-бот ёзишган. Қишлоқ хўжалигидаги ишларни ҳамиша ҳам бир қолипга солиш мушкул. Очиғи, иложи йўқ. Айрим дала ишлари бошида бошлиқ турмаса, ўрнидан силжимайди. Бу ёқда идорадаги иқтисодга оид ҳужжатлар, маблағлар ҳаракати, қабулини кутаётган одамлар... Хуллас, кўпроқ қаерда бўлсин шўрлик раис? Бу ҳақда Қашқадарё вилоят ҳокими, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Озод Пармонов халқ депутатлари вилоят кенгашининг тўққизинчи сессиясидаги маърузасида шундай мулоҳаза билдирди:

— Вилоятдаги мавжуд тажрибалар шуни кўрсатиб турибдики, аниқ ҳисоб-китобга асосланган ички хўжалик шартномаси жорий қилинган хўжаликларда ҳар бир сувчини, механизаторни, деҳқонни назорат қилиб, орқасидан қувиб юришга ҳожат қолмайди. Харажат ҳажми ҳам кескин камаяди, маҳсулот таннархи пасаяди.

Касби туманидаги Шароф Рашидов номли хўжаликда шундай механизм жорий қилинган. Амирулла Чориев ҳар куни икки мартадан дала айланиб юрмайди. Иш ҳақи олиш меҳнатининг пировард натижасига боғланган. Раис вақтининг ярмини туман ва вилоят ташкилотлари, банклар билан ишлашга сарфлаш имкониятига эга.

Бошқа хил раисларимиз борки, ҳар бир ишнинг тепасида туриб ўзи бажартирмаса, ҳеч нарсага эриша олмайди. Уч-тўрт кун бирор жойга кетиб қолса, хўжалик издан чиқа бошлайди. Одамларни шунга ўргатиб қўйган. Бу биз кейинги йилларда қоралаб келаётган, лекин ҳамон қутила олмаётган маъмурий-буйруқбозлик усулидирки, у ислоҳотларга тўсиқ бўлаётир, ташаббускорликни бўғаётир, харажат механизмини жиловлашга йўл бермаётир. Шу боисдан ҳам Олий Мажлис сессиясида Президентимиз маъмурий-буйруқбозлик усулидан қутулиш вазифасини қўйди...

Бу — юртимизда кечаётган тарихан бутунлай янгича иқтисодий-ижтимоий ўзгаришлардан келиб чиқадиган талаб. Ўша Касби туманидаги Шароф Рашидов номли хўжалик — ишлаб чиқаришнинг пайчилик тизимига ўтган. Шаҳрисабз туманидаги Болта Фозилов номли жамоа хўжалиги раиси, қобилиятли иқтисодчи Бозор Эшдавлатов уч-тўрт йил ичида ночор жамоани оёққа турғазишга, қишлоқларни тўла газлаштиришга, техника воситаларини бирмунча янгилашга эришди. Усмон Юсупов туманидаги «Жейнов» пайчилар уюшмаси раиси Муродулло Саидовнинг ишлари ҳам бот-бот эътироф этилаяпти.

Демак, қишлоқдаги тараққиёт фақат бошқарув шаклларининг ўзгаришига боғлиқ эмас экан. Гарчи мулк эгасини қаноатлантирадиган, жон куйдириб ишлашга даъват этадиган бошқарув тизими ниҳоятда зарур бўлса-да... Гапнинг сираси қишлоқлардаги юмушлар тепасида турган раисларнинг барчаси ҳам бу кун талабларига жавоб бера олишмайди. Раҳбар танлаш ҳам осон эмас. Чунки раис — ҳар томонлама баркамол, кўпчиликнинг дилидаги одам бўлиши керак. Ёшлик — шижоат дейдилар. Аммо «ёшартириш» ақидасига ёпишиб, катта тажрибага эга, улуғ ёшдаги раислардан юз ўгиришга шошилмаслик керак. Нафақат вилоятда, балки мамлакатимизда кўзга кўринарли ютуқларга эришаётган Касби тумани хўжаликларининг раислари тўрт-беш, ҳатто ўн йиллаб ишбоши бўлиб турибди. Косон туманида икки йил бурун хўжалик раҳбарларини тез-тез алмаштириш ишларнинг орқага кетишига олиб келганди. Ёки Китоб туманидаги Жовли Турдиев номли жамоа хўжалиги ҳар икки йилда раисни алмаштириш эвазига ночорлик ботқоғига ботди. Бошлиқни янгилаш услуби ҳам ўн йиллар давомида шаклланган. Фаоллар номидан ариза ёзилади, раиснинг ё хизмат машинаси тортиб олинади, ё иш хонаси эшиги муҳрланади. Буни уюштирганлар ҳамиша четда, дахлсиз қолишади ва ўзларининг «гапларига юрадиган» раисни сайлаб олишга тиришишади. Бундай мисолларни ўнлаб келтириш мумкин.

Хулоса шундайки, қишлоқлардаги оғир ишларга бошчилик қилаётган раисларни танлашдан ташқари, уларни ҳимоялаш, иш ҳақларини ҳозиргидан (белгиланган ҳақ тизимлари эскирган) 4-5 баравар ошириб моддий манфаатдорликни кўтариш лозим. Раиснинг ҳам рўзғори, фарзандлари, орзу-ҳаваси бор ахир. Вилоят ҳокимининг мулоҳазаларидан ана шундай хулосалар келиб чиқади. Бу савол бошқалар учун ҳамдир: хўш, раиснинг ўрни қаерда?..

Юнус УЗОҚОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

БУ ДУНЁНИНГ ИШЛАРИ

Ироқ ташқи ишлар вазири Муҳаммад Саид ас-Саҳҳоф БМТ Бош котиби Кофи Аннан яқин келажакда Бағдодга келиши мумкинлигини айтди.

Айни пайтда баъзи давлатларда урушга тайёргарлик авжида. Жумладан Янги Зеландия Ироққа қарши ҳарбий операцияларда қатнашиш истагини билдирди. АҚШдаги юқори доираларнинг вакиллари Ироққа қарши ҳарбий ҳаракатларни бошлаш учун ҳали аниқ вақт белгиланмаганлигини таъкидлашди.

«Лос-Анжелес Таймс» газетаси марказий разведка бошқармаси томонидан Саддам Ҳусайнга қарши суиқасд уюштириладими-йўқми? деган саволга жавоб топмоқчи. Ироққа қарши ҳаво ҳужуми бундан аввалги «Саҳродаги бўрон» операциясининг дастлабки босқичларини эслатади.

Қадриятларимиз

РАҚСЛАРДА МИЛЛИЙ ИФТИХОР

Опани соғинганмиз. Санъатимиз маъбудасининг ипакдек эшилиб, оққушдек сузиб, дарёдек мавжланиб, парвозга шайлангандек сержозиба ва жўшқин рақслари ҳамон кўз ўнгимизда. Ўзига хос хилқат соҳибасини том маънодаги ўзбекойим дегимиз келади. Зеро, надомат шуки, тақдир экан. Опага Истиқлол насиб этмади. Бўлмаса, ул зот умр бўйи ўзлигимизни намоён этиб, қадриятларимиз тимсоли сифатида маънавиятимизни бойитди, миллат ифтихорига айланди. Мактаб яратган устоз хотираси эъзозда. Мукаррама Турғунбоева номидаги «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмасини тузиш ҳақидаги ҳукумат қарорини эълон қилинганига йилдан ошди. Шу муносабат билан мазкур бирлашма раҳбари, Опанинг қобилиятли шогирдларидан бири Юлдуз ИСМАТОВАга мурожаат қилдик.

— Рақс — санъат турлари ичида ўзининг алоҳидалиги, керак бўлса, тусланиши билан миллионлар қалбини ром этиб келаётгани бежиз эмас. Боиси, рақсларда ҳамиша миллат ифтихори уфуриб туради. Қайси бир халқнинг миллий рақсини кузатмайлик, ўшаларга хос турмуш тарзини ҳис этамиз. Ўзбек миллий рақси, деганда биз ҳамиша Опани ёдга оламиз. Биз шогирдлар у кишининг руҳи-поклари олдида ҳамиша қарздормиз, десак муболаға бўлмас. Мана юртимизда еттинчи йилдирки Истиқлол шабадаси эсмоқда. Ўзлигимизни ҳис этяпмиз. Қадриятларимиз тикланмоқда. Халқимизда миллий ифтихордан фахрланиш туйғуси. Мустақиллик шарофати билан Ватанимизда рақс санъатини ривожлантириш, оммавийлигини таъминлаш, ажойиб раққосаларни камол топтириш йўлида саъй-ҳаракатлар қилинмоқда. Республика Вазирлар Маҳкамасининг Муккарама Турғунбоева номидаги «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмасини тузиш тўғрисидаги қарори айни муддао бўлди. Рақс санъати аҳли учун дастуриламал бўлган бу ҳужжатни ҳаётга тадбиқ этиш йўлида бошланган ташкилий-тадбирий ишлар самарасини бера бошлади.

Биз аввало «Мукаррама» рақс студиясини ташкил қилишга киришганмиз. Шу мақсадда ўзбек рақс санъати усталари даврасини йиғиб, кенгашиб олдик. Мақсад миллий рақс санъати анъаналарини давом эттириш, ўзимизга хос саҳна ҳаракатларини асраш, ёшларни бундай санъат гулшанига чорлашдан иборат. Агар қизларимиздаги рақсга бўлган ошуфталик куртакларини ёздира олсак, ниятга етган бўламиз. Опага, унинг издошларига ўхшаб чарх уриш, хиром этишни кўзлаганларга оқ йўл тилаш мақсадимиз. Сабаб, раққосада ҳам миллий ифтихор туйғуси жўш уриши лозим. Рақс санъатида ҳам Ватан туйғуси мужассам.

— Албатта, Опа номи билан юритулувчи ўзига хос раққосалар мактабини ташкил этишга таниқли санъат соҳибалари жалб этилса керак?

— Ҳа, етакчи балетмейстер ва санъаткорлар хизматга шай бўлиб туришибди. Студияга 10—11 ва 14—15 ёшли қизлар жалб этилади. Уларга устозлар саҳнада хиром этиш сир-асрорларидан сабоқ берадилар. Кўпроқ Опа яратган рақслар меросидан баҳраманд бўлишга ҳаракат қиламиз. Бунинг учун таниқлик раққосалардан, Ўзбекистон халқ артистлари Қундуз Миркаримова, Розия Каримовалар ўз тажрибаларини ишга соладилар. Ўзининг рақс санъатига бағишланган бир қанча китоблари билан танилган Любовь Авдееванинг назарияси ҳам ёшларга сабоқ бўлгусидир. Айни пайтда Қундуз опа ёшларни саҳнага етаклаб, амалиёт, яъни кўнгил муддаосини мусиқага «ўраб» саҳнага кўчириш йўлида саъй-ҳаракатлар қилсалар, рақслар турмини тавсия этиш, уларни мароқли ва мазмунли бўлишини таъминлаш Розия опа зиммаларида бўлади. Шунингдек ҳамон

саҳнада жавлон ураётган, Опанинг шогирди, «Баҳор» қизлари сардори Маъмура Эргашева, «Булбулча» дастасида болалар билан мулоқотда бўлиш ҳаддисини олган Дилбар Абдуллаева ҳамда Ноилохон Ортиқоваларни ҳам хайрли ишга жалб этамиз. Насибахон Мадрахимова, Муяссар Сотиболдиева каби санъаткорлар ҳам савобли ишдан баҳраманд бўлиш ниятидалар.

— Бўлажак раққоса қизларни танлаш, тарбиялаш борасида ўзига хос танлов тизими жорий этилса керак?

— Халқимизда санъат қурбонсиз бўлмас, деган ибора бор.Ўзини рақс санъатига бахшида этишга жазм этган, кўнглига эзгулик уруғи сочилган ёшларни кўриш, танлаш албатта осон кечмайди. Бунинг учун юртимизда рақс санъатининг ниҳоятда оммавийлашувига эришмоқ керак. Ҳаракатларнинг самарали кечиши учун жойларда ёшларга зарур шарт-шароитлар етарли бўлиши лозим. Ана шунда кадрлар ҳаракати юзага келади. Айни кунларда барча вилоятларда Мукаррама Турғунбоева номидаги раққосалар танлови давом этмоқда. Бу танловнинг биринчи босқичидир. 15-16 ёшли қизлар орасида лаёқатли раққосаларни саралаяпмиз. Ният Опанинг рақсларига иккинчи умрбахш этиш. Кўрик айниқса Фарғона водийсида кўнгилдагидек. Андижонлик балетмейстер Ҳолидахон Муҳиддинованинг хизматлари катта. У киши бирлашмамизга қарашли «Сумалак» дастасини бошқарадилар. Қорақалпоғистон ва Хоразм томонларда ҳам танлов ишлари чакки эмас. Бирлашмамизнинг фаолларидан Гавҳар Матёқубова барча юмушларни ўрнига қўйиб турибди.

— Ҳар қандай саъй-ҳаракатлар ўйлайманки миллатимиз ифтихорига, келажаги буюк давлатимиз нуфузини оширишга хизмат қилиши табиий. Раққосаларимизнинг хорижий юртларда олқиш олишлари йўлида ҳам мақсадли ҳаракатлар қилинаётган бўлса керак?

— Бирлашмамизнинг дастлабки хорижий сафари муваффақиятли кечди дейиш мумкин. Биз бултур бир гуруҳ раққосалар билан бутунжаҳон миллий рақс фестивалида қатнашдик. Илк қадамимиз учинчи ўрин билан баҳоланди. Халқаро ЮНЕСКО ташкилотига, хусусан унинг теграсида фаолият кўрсатаётган бутун дунё рақслари марказига аъзо бўлиш учун ўз тавсиямизни йўллаганмиз. Бу ташкилотдан яқин кунларда хушхабар келиши кутиляпти. Шундан кейин раққосаларимизга дунё саҳналари кенг очилгусидир.

— Қарорда бирлашманинг молиявий таъминоти ҳақида аниқ-тиниқ фикр айтилган. Бу борадаги ишлар жойида бўлса керак?

— Тўғрисини айтганда, бозор иқтисодиёти шароитида ҳамма нарса моддийликка бориб тақалади. Афсуски, айрим вилоятларда бу ишга тўраларча муносабат бор. Баҳона: маблағ йўқдан нари ўтилмайди. Ахир Андижон, Хоразм, Қашқадарё вилоятлари, Қорақалпоғистонда бизга моддий ёрдам кўрсатиш имкониятлари йўлга қўйилганку. Бир сўз билан айтганда, ҳар қандай иш бошланишида юз берадиган тўғаноқлар ижобий ҳал бўлади. Муҳими рақс мактаби яратган Опанинг руҳларини шод этиш бизга қувонч бағишлайди. Ниятимиз бир вақтлар Опа устозлик қилган «Баҳор» қизларининг Ҳиндистонга сафари чоғида давлат арбоби Жавоҳарлал Нерунинг айтган дил сўзлари ёдга келади. У киши: «Ўзбеклар Ҳиндистонни икки марта забт этишди. Бир бор Бобур Ватанимизни забт этган бўлса, «Баҳор» қизлари кўнгилларимизни забт этдилар.» Биз миллий рақс санъатини ана шундай юксакликка кўтариб, Ватанимиз, халқимиз ифтихори бўлиб қолишга, дунё саҳналарида мовий-яшил байроғимизни хилпиратиб, олқишлар олишга ҳаракат қилаверамиз. Илгари Опанинг муборак номлари биргина «Баҳор» дастаси билан боғланган бўлса, энди у кишининг исмларини «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмасига қўйилган. Бу эса Опанинг хотирасини яна бир бор абадийлаштирилганидан нишонадир.

Суҳбатдош:
Ҳайдар НОСИРОВ.

Тошкент қиши.

Абдувоҳид ТЎРАЕВ (ЎзА) олган сурат.

ДАФТАР-ҚАЛАМ УЛАШИБ

АНДИЖОН. Шаҳрихондаги «Олтин мерос» фирмаси раҳбари Мўъталибжон Холиқов болакайлар меҳрини қозонди. Саховатпеша бу тадбиркор Пахтаобод туманидаги 31-«Меҳрибонлик уйи» тарбияланувчиларига 1500 дона дафтар, кўплаб ручка пастаси, 400 та хўжалик ва атир совун инъом этди.

Аҳмадилло СОЛИЕВ.

Менда **таклиф** *бор*

«ХИТОЙ ДЕВОРИ» ШАРТМИ?

ЎзХДП Вобкент тумани кенгашида Даврон Бобоқулов номли жамоа хўжалигининг «Мўхитоб» деҳқон хўжалиги бошлиғи Сафар Жабборовни учратдим. У ўз хўжалигини кенгайтириш ниятида эканини айтди. Фақат шу масалада ҳокимга киришим шарт бўлмаса керак, деган андишага бориб турган экан: «Партия аъзосиман. Ўйлайманки, мушкулимни ҳал бўлишида котиб ёрдамини аямайди». Шундай бўлди. Котиб фермерни тинглаб, кўмаклашишга ҳаракат қилишини айтиб, уни кузатиб қўйди.

Гап шундаки, бу ерда туман ҳокими билан котибнинг қабулхонасига бир эшикдан кирилади. Ўнгда котиб, чапда эса ҳоким хонаси. Ариза-шикоят билан келувчиларни ҳар иккаласи қабул қилаверади. Шу боисдан бўлса керак, туманда иқтисодий ислоҳотлар шаҳдам одимлаяпти. Афсуски, бошқа туманларда ўзгача манзара. Айтайлик, Ромитан, Ғиждувон туманларидаги ҳашаматли биноларда ҳокимлик билан партия кенгашлари ўртасига «Хитой девори» қўйилгандек. Аслини олганда эса бу бинолар партия кенгашлари тасарруфида. Ҳокимлар эса негадир котибларга чап беришга уринадилар. Шикоят-ариза ва истак билан нажот сўраб келганлар эса у қаватдан бу қаватга чиқиб-тушиш билан овора. Наҳотки, ҳамкорликда ҳикмат борлиги унутилган бўлса? Юртбошимизнинг ислоҳотлар — энг аввало одамлар онгидаги ўзгаришдир, деган сўзларини эслайлик. Ўйлаймизки, элга хизмат қилишни ўз зиммаларига олган раҳбарлар ўртасида ҳеч қандай «деворга» ўрин йўқ.

Д. БАҲРОН ўғли.

КАФОЛАТЛИ ХИЗМАТ

ҚАРШИ. «Кафолат» корхонаси хизматидан кўпчилик мамнун. Бу ерда телевизор, радио, магнитафон каби моллар сифатли, муҳими кафолатли таъмирланмоқда. Илгари бу ерда юз нафар ходим меҳнат қиларди. Ҳозир эса бор - йўғи 20 киши ишлайди. «Бозор иқтисодиёти шароитида масъулият ва сифатни ҳис этиш муҳимдир, — дейди корхона раҳбари Шодихон Сайдалиев. — Талаб битта, у ҳам бўлса мижозларни ранжитмаслик.

Илҳом КАРОМОВ.

Хатлар, **хатлар,** *хатлар*

САВЛАТИМАС, ХИЗМАТИ КЕРАК

Бугунги кунда тўйларимизни, базмларимизни ва ижодий кечаларимизни санъаткорларсиз тасаввур этишимиз қийин.

Санъатга бўлган эътибор шаҳарда яхши. Аммо, қишлоқда унинг тескариси. Шунинг учун ҳам бирор анжуманларимизда етук санъаткорларни кўриш қийин бўлиб қолди.

Хўш, бугунги кунда қишлоқ маданият саройларига эътибор берилаётирми? Хўжалик марказларидаги маданият саройларининг савлатини кўриб хурсанд бўласиз. Аммо, биз учун савлати эмас, балки, унинг хизмати керак. Анча йиллардан буён шу маданият саройларида тузукроқ концерт, кино ёки спектаклларнинг бўлганлигини аҳоли эслай олмайди. Маданият саройларида концерт, спетакль ёки қизиқарли киноларнинг бўлмаётганлигининг сабаби нимада? Ҳазарбоғ, Ш. Қобилов, Бобур, А. Темур, С. Отабоев ва бошқа хўжалик марказларидаги 500-700 ўринли савлат тўкиб турган маданият саройлари бугунги кунда кимга хизмат қилаётир? Наҳотки, шаҳар ва қишлоқ маданият саройларига етук санъаткорларнинг ташриф буюришида маданият ходимларимиз уларга бош-қош бўлишмаса? Хўш, қишлоқ маданият саройларида қачон қизиқарли кино ёки концертлар бўлади.

Бу ҳақда ким жиддий ўйлайди?

Ўрол БЕКМУРОДОВ,
Сурхондарё вилоят Денов тумани,
Ш. Қобилов жамоа хўжалиги.

АТТАНГ, ДЕБ КЕТМАЙЛИК

Бозор — халқнинг кўрки, дейдилар,. Шундан бўлса керакки, кейинги йилларда пойтахтимиздаги кўпгина бозорлар қайта қурилди. Баъзилари кенгайтирилиб, харидор ва сотувчилар учун бирталай қулай шароитлар яратилди. Ҳозирги кунда ана шундай бозорларга борган ҳар бир кишининг баҳри-дили очилади.

Лекин, ҳамма бозорлар ҳам озода, саранжомсаришта, деб айтолмаймиз. Мен ҳам кўпчилик сингари «Эски Жўва»да бозор-ўчар қиламан. Айни кунларда бу ерга борган киши, «аттанг...» дейиши тайин. Чунки бозор ҳудуди ифлос, лой, қолаверса расталар ҳам илонизи мисоли аралаш-қуралаш жойлаштирилган.

Бировнинг чўнтагидаги пулни ҳисоблаш одобдан эмас, албатта. Лекин мени бир нарса кўпдан қизиқтиради. Ахир бозорнинг ҳисоб рақамига йил давомида миллион-миллион сўм пул тушиши кўпчиликка сир эмас-ку! Шундай экан, раҳбарлар бозор ҳудудини асфальтлаб, харидор ва сотувчилар учун қулай шароитлар яратишса, савобли иш бўлур эди.

Абдумалик ҲАЙДАРОВ.

Наврўзга тайёргарлик

ЯХШИЛАР КАМ БЎЛМАСИН

«Яратганнинг ўзи ҳамманиям ўт балоси, сув офатидан асрасин экан. Бошимизга мусибат тушиб, уйимиз ёниб кул бўлганда жонимиизга оро кирган кишиларнинг изини йўқотиб қўйдик. Сал ён-веримизни олгандан сўнг, бир юз уч ёшга кирган волидаи муҳтарамам қўймай ўша бизга яхшилик қилган, оғир кунимизда ёрдамини аямаган инсонларни топасан, мани дуоимни етказасан, деб туриб олдилар. Яна бир омонатлари бундоқ меҳрпарвар, бағри кенг саховатпешалар ва уларнинг каттаконига омон-омонлик тиладилар. Ҳали айтишади-ку бир яхшилик, бир ёмонлик унутилмайди, деб. Табаррук онажонимиз амрлари биз учун вожиб. Астойдил излаган топаркан. Буни қаранглар бу кун «Наврўз»нинг янги манзилини билиб тўппа-тўғри кириб борсам «ҳамма йиғилишда» дейишди. Менам келавердим шу ерга».

Тошкентлик ўқитувчи Саидхон ака Насриддиновнинг дил тубидан отилиб чиққан, қалбига сиғмаётган миннатдорлик сўзлари Халқаро «Наврўз» ҳайрия жамғармасининг раёсат йиғилишига ташриф буюрганларни ҳам жумбушга келтирди. Очиғи, ҳамманинг дилидаги «яхшилик ерда қолмайди», «яхшилик яхши-да» деган ўйи лафзига кўчди. Зеро, бу дунёда энг яхши кори ҳол савоб иш қилиш, яхшилик улашиш ва шу хислат-ла ном қолдириш. Шу маънода республикамизда фаолият кўрсатаётган жамғармалар орасида ўзи пул топиб, маблағ жамғариб, уни ўзгаларга хайрия қилаётган халқаро «Наврўз» жамғармасининг иш кўлами қанча кенгаяётган бўлса, унинг обрў-эътибори ҳам ортяпти. Ўтган йили хайрия сифатида сарфланган маблағларнинг 18,5 миллион сўмдан ортиқ экани бажарилган ишлар нечоғли оғир тош босганини англатади. Ҳисобот даврида айниқса жамғарманинг Наманган, Жиззах, Хоразм вилоят бўлимлари фаолияти таҳсинга сазовор деб топилди.

Раёсат йиғилишида, шунингдек, Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни истиқлол туфайли миллий анъналари, қадриятларини қайта тиклаётган халқимизнинг том маънодаги ўз айёмидек ўтказиш юзасидан келишиб олинди. Жамғарма раиси Дадахон Ёқубов Тошкентда ўтказиладиган байрам тантаналарида иштирок этадиган санъат ва маданият жамоаларини рағбатлантириш учун икки ярим миллион сўм маблағ ажратилишини таъкидлади.

Умида ФАЙЗИЕВА.

УДДАБУРОН «МАКЛЕР»

ёхуд квартира бозоридаги фирибгарлик

Аччиқ, аммо очиқ гаплар

Дўстим билан ижарага уй излаб, пойтахтимизнинг Амир Темур хиёбони бекатидаги уй бозорига тушдим. Кўксига ёзувли қоғоз осиб олган одамларни оралаб юрибмиз. Бу одамларни «посредник» — ўзимизни тилда «даллол» деб аталишини олдин ҳам эшитганман.

Рўпарамизда узун сочли, мўйловли йигит пайдо бўлди. Ижарага бир эмас бир нечта уй борлигини айтиб, шароитлари ҳақида сўзлаб берди. Улар ичида ўзимизга ёққанини танладик.

— Бўлмаса бизни ўша уйга олиб борасиз, — дедик.

— Йўқ. Мен адресни бераман, ўзларинг бориб кўрасизлар.

— Бунинг учун сизга...

— Албатта-да. Тирикчилик оғайни. Кўп эмас, уч юз сўм.

— Сиз бизни алдаётган бўлсангиз-чи?

Йигит бир кулиб қўйди-да орқасига ўгирилди. «Гули» деб телефон жетони сотаётган қизни чақирди. Қиз йигитга қараб қўлини кўтариб қўйди.

— Ўша қиз доимо шу ерда бўлади. Истаган вақтда мени топиб беради, — деди.

Дафтаримизга манзилни ёзди: «Висол кўчаси, Почта бекати, 24-уй, 33-хонадон. Володя»

— Шу одам сизларни жойлаштиради. Бизни маклер Шуҳрат юборди, деб айтинг.

— Маклер?

— Ҳа маклер. Ғарбда бизларни шундай аташади.

Хуллас, нақд уч юз сўм пулни йигитнинг қўлига бериб, айтилган манзил томон йўл олдик. Аммо у ерда ундай уйни топа олмадик. Ҳатто шу маҳалладаги одамлардан ҳам сўраб кўрдик. Улар бундай уй йўқлигини, бу ерда фақат ҳовлилар борлигини айтишди. «Наҳотки алдаса», деб дўстим иккимиз бошқа кўчаларга кириб кўрдик. Натижа бўлмади.

Автобусда қайтар эканмиз, дам жаҳлимиз чиқса, дам аламдан кулиб қўярдик.

— Шаҳарда юрибмиз деймиз-у, барибир соддалик қилибмиз, дўстим, — дейман унга қараб.

Эртасига уч-тўрт танишимга бўлган воқеа ҳақида гапириб бердим. Қарангки, улар орасида ҳам худди шундай саргузаштни бошидан кечирганлари бор экан. Шу гапдан кейин квартира бозоридаги аҳволни билмоқчи бўлиб, у ерга бордим.

Бозорда маклерлар (агар ҳақиқатдан ҳам уларни шундай дейиш мумкин бўлса) икки қатор бўлиб тизилиб олишган. Баъзилари ўртада, одамларни оралаб харидор ахтариб юрибди. Дастлаб бирма-бир кўздан кечириб чиқдим, аммо кечаги йигитни учратмадим. Тавба, хотирамдан нолимайман-у, лекин ўша фирибгарни кўз олдимга келтириш анча қийин кечди. «Фирибгарнинг аниқ қиёфаси бўлармикан, ўзи» дейман шубҳа аралаш.

Телефон жетони сотаётган қиздан кечаги йигитни суриштирдим. «Ҳа, шу ерда юради, но ҳозир билмайман» дейди. Бу қиз менга Гуля деган аёлни бозорқум деб таништирди. Мен у аёлга воқеани тушунтирдим. Йигитнинг исмини айтдим. У бўлса бизда ундай йигит йўқ, деди. «Даллолларнинг рўйхати борми, кўрсатинг» деб сўрадим. Афсуски, рўйхат ҳам йўқ экан.

Суҳбатимизга яна бир киши (афтидан ўзини шу бозорга масъул кишилардан бирига ўхшатди) келиб қўшилди:

— Э-ҳа, бор- йўғи уч юз сўмми? Шунга ҳам ваҳимами? — деди.

Икки-уч марта сўрашимга қарамай, ўзини таништиришдан бош тортди. Яна бозордаги аҳвол ҳақида сўз юритади. Унга қараб: «Ҳа, бор-йўғи уч юз сўм. Пинагингиз бузилмайди-я? Бугун уч юз сўмни олган одам эртага каттароқ пул олмайди, деб сиз кафолат берасизми? Адашмасам, фирибгарликнинг катта-кичиги бўлмайди. Бўлганда ҳам у барибир фирибгарлик-ку. Қолаверса, ҳамма ҳам сиз каби пул топармон эмас-ку?» дейман.

Яна бозор айландим. Маклерлар ўз мижозлари билан овора. «Бозорни мен назорат қиламан» деган Гуля опа ҳам ўз мижозларидан ортиб мен билан гаплаша олмади. Ўша ерда квартира манзиллари ёзилган қоғозни стол устига қўйиб ўтирган одамларга дуч келдим. Суҳбатлашдим. Маълум бўлишича, улар «Аудит» фирмасига қарашли бўлиб, квартира масалалари билан шуғулланар экан. Иккинчи бир жойда ҳам ўша ҳолат. Ўтирган одам ўзини «Амирхон» фирмасиданман деб таништирди. Фирма бир йилдан бери фаолият кўрсатиб, қиладиган иши даллолчилик экан. Иккиси ҳам қонуний иш тутиб, тушган фойдадан маълум фоизини давлатга тўлар экан. Мен улардан: «Нега бирор жойга офис қуриб, одамларни чақирмайсизлар?» деб сўрадим (ўшанда қор ёғаётган эди). «Офис қурсак, у ерга ҳеч ким бормайди» — дейишди. Қизиқсиниб яна: «Сизларни бу ерга биров жойлаштиргандир?» — дедим. «Йўқ. Сен кимсан, деб суриштрирадиган одам йўғу, кимдан изн сўрардик. Бу ерда биз назоратчи ёки «эга»лар билан эмас, мижозлар билан ишлаймиз.

Хуллас, бозорнинг эгасини топа олмадим. Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва республика давлат мулк қўмитасига мурожаат қилганимда, улар бундай бозор шаҳар бозорлари рўйхатида йўқ эканлигини айтишди. Шундан сўнг квартира бозорига бир неча бор тушдим. Маклерларнинг айтишича, бозорни Ҳамза тумани ИИБ ходимлари назорат қилиб тураркан. Аммо сўнгги бор тушганимда ҳам уларни учратмадим. Қизиқ, бу сафар йўлакчага сим тортиб, чегара қуриб қўйишибди. Энди одамлар қатнови шу йўлакдан бўлмай, ё шоҳбекат оралаб, ё асфальт йўл бўйлаб ҳаракатланмоқда. Айниқса, бу ҳолат шоҳбекатдан йўналишга чиқаётган автобуслар ҳаракатига кескин таъсир кўрсатмоқда. Асфальт йўлда енгил автомашиналарнинг қатнови тинмайди.

Қиссадан ҳисса шуки, бугунги кунда квартира бозорида тартиб ва назорат йўқлигидан фирибгар ва товламачилар гуллаб-яшнамоқда. Умуман, бозорнинг шу аҳволда ёйилиб туришини қандай изоҳлаш мумкин? Бу борада масъул кишилар бирор чора топиб, бозорни изга солишса ва даллоллар устидан назорат ўрнатишса, мижозлар учун ҳам, уй сотмоқчи бўлган одамлар учун ҳам қулайлик яратилган бўлар эди.

Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ,
«Ўзбекистон овози»
мухбири.

Истиқлол. Ислоҳот. Имконият

ДЕҲҚОН БОЙЛИГИ – МАМЛАКАТ ҚУДРАТИ

Маълумки, юртбошимиз биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўнинчи сессиясида сўзлаган нутқида кун тартибига «...бошқа муҳим масалалар билан бир қаторда, улкан сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий аҳамиятга эга бўлган – қишлоқ хўжалигида бозор ислоҳотларини кескин чуқурлаштириш муаммосини ечиш масаласи ҳам киритилган»лиги ҳақида алоҳида тўхталиб ўтди. Шунингдек, юртбошимиз ўз сўзларида, «тўртинчи масала – қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва химиялаш муаммоларидир», деб таъкидлаб ўтганлари ҳам бежиз эмас.

Дарҳақиқат, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари салмоғи ва сифатини оширишда ҳамда катта меҳнат эвазига етиштирилган ҳосилни қисқа муддат ичида нес-нобуд қилмасдан йиғиб-териб олишда машина-трактор паркларини зарур техника воситалари билан бутлаш ва уларнинг юқори унум билан ишлашини таъминлаш алоҳида аҳамиятга эга.

Айни шу масалада, «Ўзқишхўжтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитасига қарашли «Қишхўжтаъмирлаш» фирмасининг бош директори Б.Рўзметов, машина-трактор парклари бош бошқармасининг бошлиғи С.Султонов, фан ва янги техника бошқармасининг бошлиғи М.Тошболтаев ҳамда трактор ва қишлоқ хўжалиги машиналари таъминоти бош бошқармасининг бошлиғи У.Холовлар иштирокида давра суҳбати ўтказдик.

— Унумли техника ҳақида гап кетганда, Американинг «Кейс» фирмаси машина ва механизмлари ҳақида алоҳида тўхталиб ўтишга тўғри келади. Бугунги кунларда республикамизда бу фирманинг қанақа турдаги техникалари ишламоқда ва уларнинг самараси қай даражада?

У.Холов: — Республика раҳбариятининг бевосита ташаббуслари туфайли ўтган йиллар давомида «Кейс» фирмасидан 633 та «Кейс-2166» русумли ғалла ўриш комбайнлари, 550 та «Магнум» ҳайдов тракторлари айлана плуглари билан сотиб олинди. Бугунги кунда олиб келинган янги техникаларнинг ҳаммаси республикамиз туманларида ташкил этилган машина-трактор парклари ихтиёрига берилган.

С.Султонов: — Тўла ишонч билан айтиш мумкинки, «Кейс» техникалари ерларни шудгорлаш ва етиштирилган ғалла ҳосилини йиғиштириб олиш ишларини қисқа муддатларда юқори сифат билан якунлашда, айниқса, қўл келмоқда. Ўтган деҳқончилик йилида МТП механизаторлари «Магнум» тракторлари ёрдамида 847769 гектар майдонни шудгорладилар. Ҳар бир агрегатнинг ўртача иш унуми 1541 гектарни ташкил этди. Жиззах ва Наманган вилоятларида бу кўрсаткич 2000 гектардан ошиб кетди.

Ғалла мавсуми давомида ишлаган 633 та комбайннинг ўртача иш унуми 687 гектардан юқори бўлди ёки 435 минг гектар майдондаги ҳосилни ўриб-янчиш таъминланди. Навоий, Самарқанд ва Бухоро вилоятларида комбайнларнинг ўртача иш унуми 930—1100 гектар бўлишига эришилди.

— Ўтган мавсумда «Кейс» пахта териш машиналари ҳам ишлаганлигининг гувоҳи бўлдик. Уларнинг самараси қандай бўлди?

М.Тошболтаев: — Дарҳақиқат, 1997 йилги пахта теримида «ЎзКейсмаш» қўшма корхонаси томонидан ишлаб чиқарилган 48та «Кейс—2022» русумли икки қаторли пахта териш машиналари ҳам иштирок этди. Бир мавсумнинг ўзидаёқ бу машиналарнинг ҳар бири бемалол 300 тонна ва ундан ошириб пахта териш мумкинлигини кўрсатди. Масалан, Тошкент вилоятида машиналарнинг ўртача кўрсаткичлари 247 тоннани ташкил этди. Юқори Чирчиқ тумани МТПсида шундай машина билан 410 тонна тоза ҳосилни териб берган механик-ҳайдовчи бор.

— Чорва молларининг маҳсулдорлигини оширишда озуқа таъминоти муҳим аҳамиятга эга. Озуқа экинларини йиғиштириб олишни механизациялаштириш қай аҳволда эканлиги ҳақида ҳам сўзлаб берсангизлар?

Б.Рўзметов: — Қўмитамизга қарашли «Ускунақурувчи» ҳиссадорлик жамиятида Германиянинг «Ланд-Техник» фирмаси билан ҳамкорликда «Марал-125» озуқа йиғиш комбайнларини ишлаб чиқарувчи қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда. Жойлардаги механизатор ва мутахассисларнинг фикрича, мазкур комбайнлар агротехниканинг барча талабларига жавоб беради, пухталиги юқори, энг муҳими, ҳамма кўрсаткичлар бўйича шу хилдаги бошқа чет эл комбайнларидан сира ҳам қолишмайди.

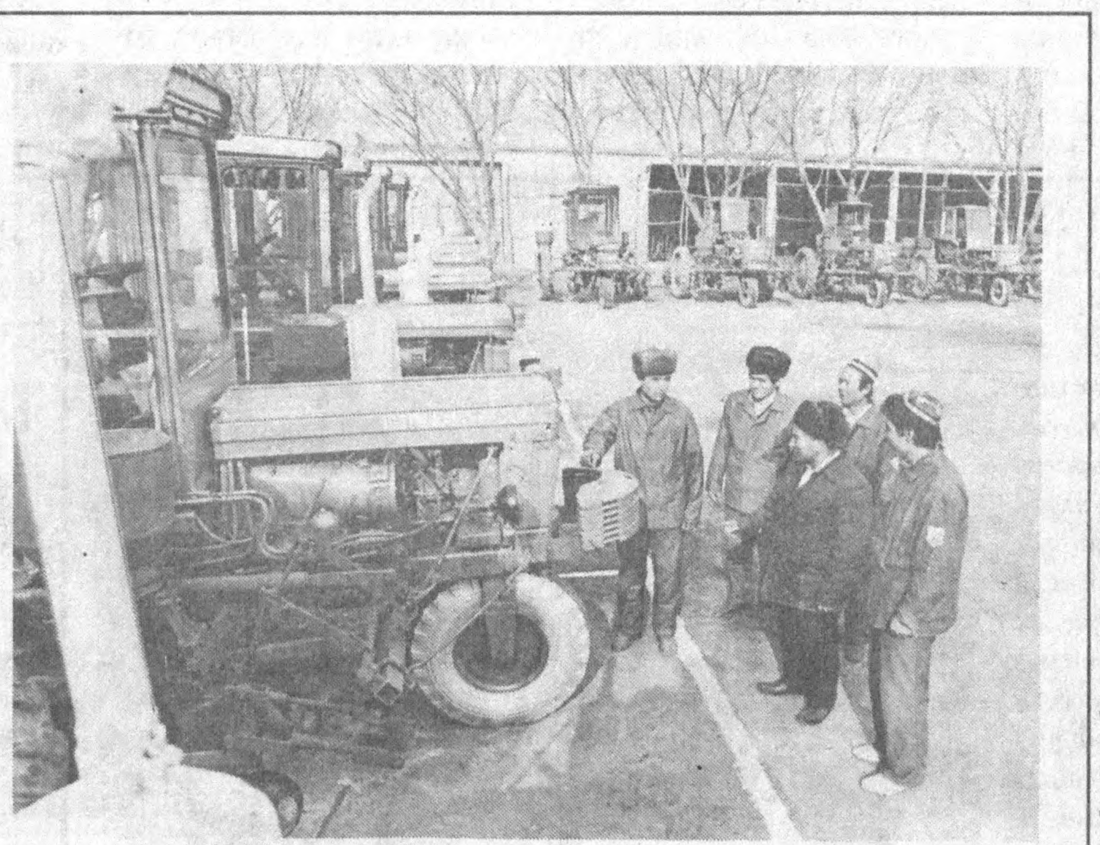

— Биз ҳосилни йиғиштириб олиш хусусида гаплашяпмиз. Ҳосилни етиштириш учун эса экинларни экиш ва уларни парваришлаш зарур. Бунинг учун қатор ораларида ишлайдиган тракторларни етказиб бериш лозим.

М.Тошболтаев: — Тошкент трактор заводи ишлаб чиқараётган ҳамда «Камминз» фирмаси двигателлари ўрнатилган ТТЗ—100К. II трактори сиз айтган тадбирларни бажарадиган агрегатларнинг энергетика манбаи ҳисобланади. Ҳозиргача ишлаб чиқарилган бундай тракторларнинг қуввати 92 от кучига тенг. Яқинда 126 от кучига эга бўлган янги трактор ҳам синовдан ўтди.

— Техниканинг бир маромда ишлаши учун унга ўз вақтида хизмат кўрсатиш, носозликларни тезликда бартараф этиш талаб этилади. Бу борада қандай ишлар олиб борилмоқда?

С.Султонов: — Республикамиздаги 13 та вилоятнинг ҳар бирида «Кейс» техникаларига сервис хизмат кўрсатувчи марказлар ишлаб турибди. Улар машиналарнинг ишдан чиққан қисмларини бехато аниқлаб берувчи, носозликларни тезлик билан бартараф этиш ва механизмларни ростлаш имкониятини берадиган зарур асбоб — ускуналар билан тўла жиҳозланган. Машиналар далада бузилиб қолганда тузатиш ишлари кўчма устахоналар ёрдамида бажарилади. Сервис марказларида махсус тайёргарликдан ўтган 40 нафардан ортиқ мутахассис-муҳандислар хизмат кўрсатиш ишларини адо этмоқдалар.

М.Тошболтаев: — Техникаларга ҳозирги замон талаблари асосида хизмат кўрсата оладиган «ЎзКейссервис» қўшма корхонасининг ташкил этилгани ҳам айни муддао бўлди. Қўшма корхонанинг Тошкентдаги бош маркази ва унинг вилоятлардаги шохобчалари яқин орада ўз ишини бошлаб юборади.

Б.Рўзметов: — «Марал» комбайнларига сервис хизмати кўрсатиш ҳам талаблар даражасида ташкил этилган дейиш мумкин. Бу комбайнларга хизмат кўрсатиш фирмавий сервис даражасида ташкиллаштирилган. «Ускунақурувчи» заводи ўз комбайнларига ўзи хизмат кўрсатади. Бу юмушлар бош ва минтақавий техник марказлар зиммасига юклатилган. Завод раҳбарияти бундай марказлар сонини яқин орада 11 тага етказишни мўлжаллаб турибди.

— Техника воситаларини эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш масаласи қай ҳолда?

Б.Рўзметов: — Шу йилдан бошлаб қўмитага қарашли корхоналарда «Кейс» техникалари учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарила бошлайди. Масалан, Асака ва Шаҳрихон таъмирлаш заводлари ҳамда «Ускунақурувчи» ҳиссадорлик жамиятида ғалла комбайнларини, Бахт, Қарши ва Термиз заводларида эса плугларнинг лемехлари ва бошқа эҳтиёт қисмлар тайёрланади. «Ўзгидравлика» корхонаси мутахассислари бўлса ҳозирги кунда гидравлик система элементларини ясашга тайёргарлик кўрмоқдалар. «Марал» комбайнлари учун ҳам 30 номдаги эҳтиёт қисмлар ўзимизда ясалади.

У.Холов: — Бошқармаларимиз ҳозирча четдан олиб келиниши зарур бўлган эҳтиёт қисмларнинг етарли заҳирасини ғамлаб қўйишга катта эътибор бермоқда. Омборларимизда «Кейс» комбайнларининг 2118 номдаги, «Магнум» тракторларининг 1850 номдаги, плугларнинг 123 номдаги эҳтиёт қисмлари мавжуд.

Шунингдек, бу йил «Кейс» фирмасидан яна 400 та «Магнум» трактори, 150 та ғалла ўриш комбайни, Жанубий Кореядан 140 та шоли экадиган машина олиб келиш ҳам қўмита томонидан режалаштирилган.

Давра суҳбатимиздан маълум бўляптики, республикамизда қишлоқ хўжалигини механизациялаш имкониятлари етарли. Шундай экан, айрим хўжалик ва туман раҳбарлари юртбошимиз айтганларидек, «қишлоқ хўжалиги техникаси етишмаслиги, уларнинг ҳаддан ташқари ишдан чиққани»ни баҳона қилишлари ноўриндир. Бозор иқтисодиёти шароитида ҳар бир раҳбар, ҳар бир инсон бозор шароитига мослашиши зарур. Бозор баҳоналарни кўтармайди. Бозорга тадбиркор, ишбилармон раҳбарлар керак.

Давра суҳбатини Ислом ҲАМРО ёзиб олди.

Ўзбекистон ва жаҳон

ИМКОНИЯТЛАР ДАРЧАСИ

Республикамизга ўзаро шартномага мувофиқ келган америкалик шифокор олим Арлан Гепхарднинг ўз сафдошлари билан олиб борган ишлари таҳсинга сазовордир. Олим Тошкент Педиатрия-медицина институтида бир ҳафта мобайнида турли мавзуларда маъруза қилди. Шунингдек, халқ таълими соҳасидаги бир неча муассасада бўлиб, у ердаги эшитиш қобилиятидан бутунлай маҳрум ва бу қобилиятини эшитиш аппаратлари орқали тиклаш мумкин бўлган болаларнинг нисбатини аниқлади. Шунингдек, Тошкентдаги 101-, 106-, 102-мактабларида бўлиб, болаларнинг ўқиш ва яшаш шароитлари билан танишди. Текширишлар шуни кўрсатдики, биргина 106-мактаб-интернатида 276 боладан 128 таси эшитиш аппаратларини қўллаш орқали оддий мактабларга ўтиб ўқишлари мумкин.

— Афсуски, — деди Арлан Гепхард, — биз ўзимиз билан шу миқдордаги эшитиш аппаратларини олиб келганимиз йўқ. Аммо ўйлаймизки, бу республикангизга бўлган ташрифимизнинг сўнггиси эмас. Тошкент Падиатрия медицина институтида бўлиб ўтган маърузалардан сўнг, клиника ва муассасаларни айланиб, кейинги келишимиз учун режалар тузиб олдик. Эшитиш аппаратлари орқали баркамол ҳаёт тарзига қайтган боланинг ўша техниканинг бузилиши оқибатида яна аввалги ҳолига қайтишидан кўра оғирроқ фожиа йўқ. Шунинг учун аппаратларнинг етарлича бўлишини, уларни эҳтиёт қисмлари билан таъминлашни, аппаратларни қўллаш усулларини ҳам болаларга ўргатишни йўлга қўйишимиз керак.

Институт ректори, тиббиёт фанлари доктори Дамин Асадов ногирон болаларнинг аҳволини янада яхшилаш борасида мамлакатимизда олиб борилаётган ишлар ҳақида сўзлар экан, ҳозир бошланган ишларнинг жуда кўп эзгу натижалар беришини айтди. Биз бу ишда фақат юзада турган муаммолар билангина тўқнаш келмоқдамиз, — дея давом этди Д. Асадов. Республикамизда фаолият кўрсатаётган «Мерси прожект» халқаро хайрия жамғармаси раҳбариятининг воситачилиги туфайли бизнинг институтимиз америкаликлар билан қуйидаги соҳаларда ҳамкорлик қилишимиз зарур. Бу аввалambor, биродарлашган шаҳримиз Сиэтл билан ўзаро манфаатли тиббиёт соҳасидаги фаолиятимиз. Сўнгра иккала томоннинг манфаати ҳисобга олинган қуйидаги масалалар бўйича биргаликда ишлаб чиқилган дастурларни тақдим қилиш ниятидамиз. Бу дастурлар, фикримизча, мамлакатимиз учун энг долзарб бўлган муаммоларни, чунончи, туғма нуқсон билан туғилган болаларнинг аҳволи, асаб тизимининг туғма касалликлари ва нефрологик касалликлар билан курашдир. Болалар кардиожарроҳлиги соҳаси ҳам биздан ишларимизни янада яхшилашни талаб қилмоқда. Неонотология — чақалоқларни парваришлаш соҳамизда эса асбоб-ускуналаримизнинг етишмаслиги натижасида кичик вазн билан туғилган болаларнинг ҳаётини сақлаб қола олмаяпмиз. Албатта, дўстларимизнинг иши бизни ниҳоятда қувонтирди. Аммо келажакда педиатрлар — болалар шифокорларининг Халқаро ассоциациясини тузишни ҳам ўйлаб кўришнинг вақти етди. Педиатрия соҳасида ўзаро Америка — Ўзбекистон журнали ташкил қилинса, ёмон бўлмас эди. Албатта, юқорида айтилган бу дастур узоқ муддатли бўлиб, ўз ичига биринчи навбатда мутахассислар, илмий ходимлар ва талабалар билан ўзаро алмашинувни талаб қилинишини назарда тутмоғи керак.

Бу Арлан Гепхарднинг эса республикамизга биринчи ташрифи эмас. Бундан бир йил илгари у худди шундай ташриф билан шаҳримизда бўлган. Аввалги ишларнинг мақсади ёш болаларда ўтказилган муолажалар орқали уларнинг ривожланишини янада яхшилашга қаратилган тадбирлар эди. Ўтган йили улар иш олиб борган Юнусободдаги «Чақалоқлар уйи»да мазкур даргоҳ ходимлари билан бир қатор янги даволаш услубларини жорий қилдилар. Улар орасида чақалоқларни эркин йўргаклаш орқали улар ривожидаги ижобий натижаларга эришишга ва «юзма-юз» услуби эса тарбиячиларнинг болалар билан кўпроқ мулоқотда бўлишига қаратилганди. Ўтган йилги миссия «Имкониятлар дарчаси» деб номланган эди. Имконият дарчаси... Ўйлаб қарасангиз, тиббиёт соҳаси ҳам бошқа соҳалар каби имконият нуқтаи назаридан ҳали жуда кўплаб ишлар қилишимизни талаб этади. Давра суҳбатида таъкидланишича, ҳали биз чақалоқлардаги карликни уларнинг рефлекслари орқалигина аниқлаймиз. Агар ана шу аниқликни яна ҳам олдин, она қорнидаёқ билишнинг ёки кар-соқовлик даражасини чақалоқларда аниқлаш имконияти бўлса, уларни тузатиш имкониятлари ҳам кўпроқ бўлар эди. Арлан Гепхард Ўзбекистонга кейинги қилажак ташрифи давомида қулоқ, бурун, томоқ касалликлари бўйича юксак малакали мутахассислар, жарроҳларни, неонатологларни олиб келишни режалаштирмоқда.

Кавсар ТУРДИЕВА,
ТошПМИ ўзбек тили кафедраси мудири, филология фанлари номзоди.

ҚЎЗИЛАТИШ МАВСУМИНИ КУТИБ

НУКУС. Қиш-қировли кунларда Қизилқум барханлари бағридаги отарларни чиқимсиз сақлашга ҳаракат қилинмоқда. Бу йил қор кўп бўлди. Шу боис, ҳар бир отарга 2 — 3 тележкадан хашак етказиб берилди. Шунингдек, чўпонлар бир қопдан ун, етарлича ёғ, чой, совун, гугурт, туз каби зарур озиқ-овқатлар билан таъминланди. Чўпончўлиқлар баҳорнинг дастлабки ойларида бошланадиган қўзилатиш мавсумига ҳозирланишмоқда.

Рейимбой ЕШИМБЕТОВ.

ЕТИМЛАР КЎНГЛИ ОЛИНДИ

БУХОРО. «Экосан» халқаро жамғармасининг вилоят бўлими ёрдамга муҳтож, етим-есир, ногирон болаларга мурувват кўрсатмоқда. Яқинда Шофрикон туманида яшовчи 50 ногирон, 32 етим бола ҳамда кам таъминланган 41 оилага озиқ-овқат, кийим-кечак тарқатилади. «Оила йилида, — дейди, жамғарманинг вилоят бўлими раиси Ғ. Очилов, — ҳар бир тумандаги ўнтадан, жами 150 та ижтимоий ҳимояга муҳтож хонадонларни ўз қарамоғимизга олдик».

Баҳрон ДАВРОНОВ.

«ЎЗТУРК ГИЛАМЛАРИ»

Бугун Жиззах шаҳрида еттита қўшма корхона ишлаб турибди. Биз улардан бири, Ўзбекистон— Туркия ҳамкорлигида барпо этилган «ЖизАнтеп» гилам ишлаб чиқариш қўшма корхонаси ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

Масканга 1996 йилнинг февралида Туркиянинг энг машҳур «Океанус» фирмаси ва ўзбек йигити Мўмин Мансуровлар ҳамкорлигида асос солинди. Турк фирмаси турли хил халқ хўжалик моллари, жумладан, гилам маҳсулотлари ҳам ишлаб чиқаради. Фирма манзили Туркиянинг энг гўзал шаҳарларидан бири Газиантепдир. Туркиянинг ушбу шаҳри азалдан тўқимачилик маҳсулотлари билан машҳур.

Даставвал, қардош мамлакатдан чет эл технологиялари келтирилди. Бу ишларнинг янада ривожланишида «Океанус» фирмаси бош-қош бўлиб турибди.

— 1997 йилнинг июнь ойидан бошлаб корхона маҳсулот бера бошлади, — дейди туркиялик ишбилармон Ўмэр Сафар. — Бугунги кунда ишларимиз жуда яхши. Маҳсулотимиз унча қиммат эмас. Масалан, 2х3 ҳажмдаги гилам 2850 сўм бўлса, 2,5х3,5 ҳажмдагиси 3900 сўмни

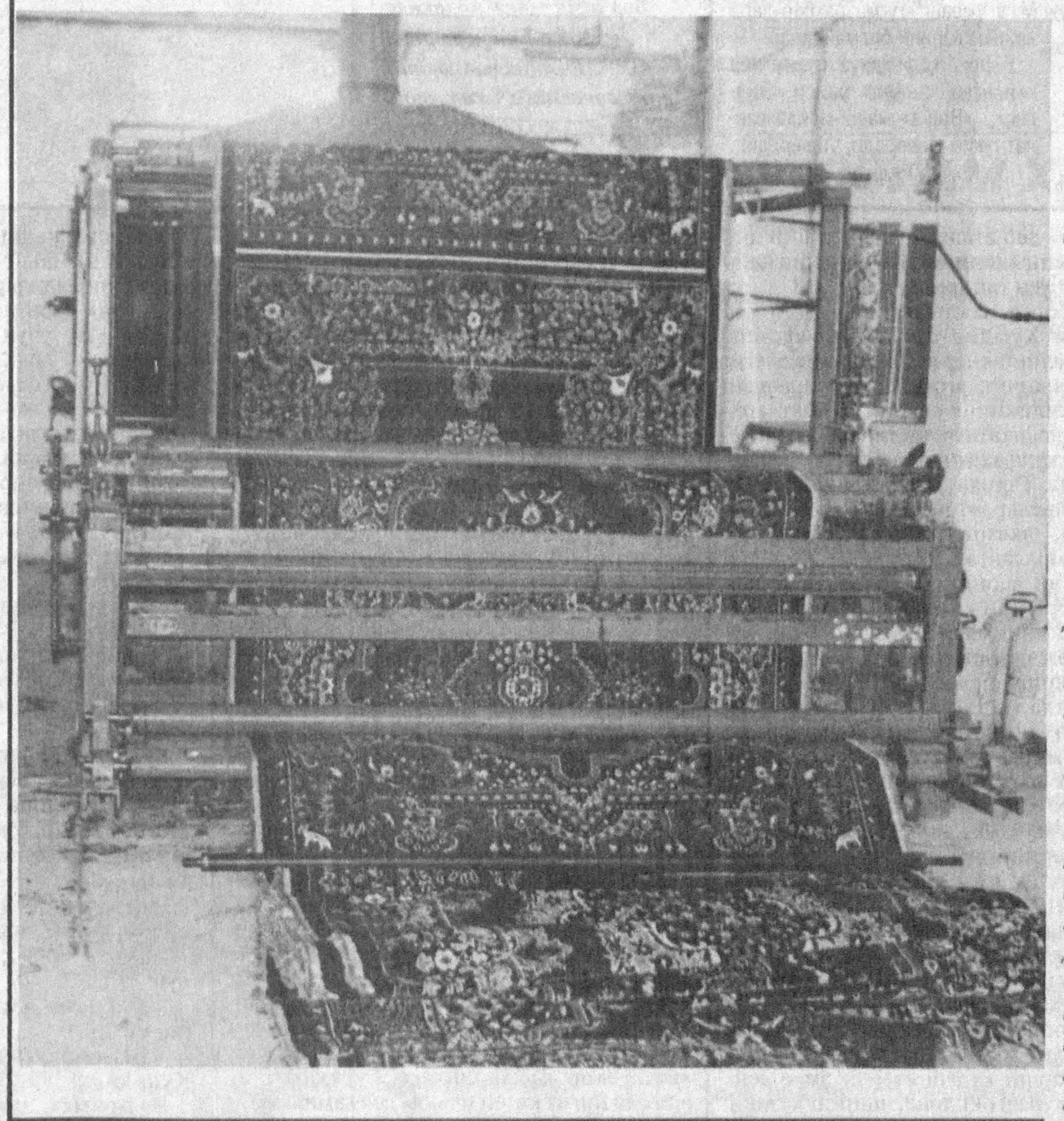

Ҳамкорлик уфқлари

ташкил этмоқда. Биласизми, Туркияда битта гилам 4 соатда тайёр маҳсулот ҳолида бозорга чиқарилади. Ниятимиз — Ўзбекистонда ҳам шу даражага етишиш.

— Бугунги кунда корхонада 30 нафар ўзбек ва турк ишчилари меҳнат қилишмоқда. Уларга ишлаш учун барча шароитлар яратиб берилган. Ишчиларга ойлик маош ишбай ҳисобида бўлиб, у ўртача 10 минг сўмни ташкил этмоқда. Бериладиган тушлик, мукофот, ёрдам пуллари албатта бундан мустасно, — дейди корхона раҳбари Мўмин Мансуров.

Дастгоҳлар ёнида ишлаётган ўзбек йигит ва қизларини кўриб ҳавасинг келади. Уларнинг қўли-қўлига тегмайди. Корхона ишга туширилишидан олдин туркиялик ишбилармон Иброҳим Демир бир гуруҳ маҳаллий ёшларга гилам тўқиш сирларини ўргатди.

Лекин мана шу ишларнинг белига тепаётган масала... барча жойлардагидек электр қуввати муаммосидир. Ўмэр Сафарнинг айтишига қараганда, корхона тўла қувват билан ишласа, бир кунда 100 дона гилам ишлаб чиқариши мумкин экан. Лекин электр вақт-бевақт ўчирилаверганидан кейин бу кўрсаткич ярмини ҳам ташкил қилолмаяпти. Шундай азим Туркиянинг Сурияга чегарадош Газиантеп шаҳридан ёки Тошкентдан хом ашё ўз вақтида етиб келади. Лекин электр масаласи... Одамлар ишга чанқоқ. Чунки қанча кўп ишлашса, шунча кўп ҳақ олишади. Айни иш қизиган паллада эса юқоридаги камчилик туфайли иш тўхтаб қолади. Натижада ишчилар бекор бўлиб ўтиришаверади. Бозор эса, маҳсулотга чанқоқ...

Салим АШУРОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Ҳуқуқий тарбия

ОНАНИ КАФТИНГДА ТУТСАНГ...

Халқимиз азалдан аёлларни эъзозлаб келган. Шу боис ҳам онани кафтингда тутсанг, синглингни бошингда тут, дейишади.

Жорий йилнинг Оила йили деб эътироф этилиши аёл — она масъулиятини янада оширади. Маълумки, оила юкининг тенг ярми аёлларимиз елкасида. Бунинг устига аёлнинг оилада доимо покдамон бўлиши ва фарзандларни оқ ювиб, оқ тараши оила тинчлигини, унинг тотувлигини таъминлаган. Аммо, аёл жиноятчи бўлса-чи, у билиб-билмай қабиҳлик йўлига кирса-чи?

Минг афсуски, ҳаётда шундай воқеалар, нохуш ҳолатлар ҳам учраб турибди.

Ачинарлиси, баъзан ёш боласи бор оналар ҳам шу қабиҳлик йўлини тутган. Масалан, Муҳаббат Холмуродова ва Дилфуза Набиевалар хонадонларга бориб, товламачилик билан 8 нафар «Қаҳрамон она» медалини олиб кетиб, жиноят содир этганлар. Туман суди ҳар иккаласини содир этган жинояти учун саккиз йил муддат билан озодликдан маҳрум этди.

Шунингдек, туманимизда аёлнинг ўз жонига қасд қилиш ҳолати учраб туради. Тўғри, шифохонада ўлим билан олишаётган аёл қилиб қўйган ишидан пушаймон қилади. Яшаш, фарзанд тарбиялаш каби олий туйғулардан мангу маҳрум бўлади. Агар аёлларимиз ҳуқуқий саводхон бўлганда эди, ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилиш, унга эришиш учун кураша оларди. Бу каби фожиаларни ўрганишда, унинг илдизи кўпгина оилавий можаролар, қайнона ва келин ўртасидаги келишмовчиликлар бўлиб чиқмоқда. Энг ачинарлиси, бунга доимо маҳалланинг, қўшнининг ва қариндош-уруғларнинг бефарқлигини кўряпмиз. Лоқайдлик оқибати, қолаверса, ёшларнинг ҳаётга енгил-елпи қараши фожиа билан тугаяпти. Демак, бу борада ҳали жойлардаги хотин-қизлар қўмитаси, фуқаролар йиғини оқсоқоллари иши қониқарсиз. Улар ҳамжиҳатликни йўлга қўйиб, ҳуқуқшунослар билан бирга аҳоли ўртасида тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб борса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Ҳуқуқий тарбия фақат ҳуқуқий орган ходимлари, хотин-қизлар қўмитаси ва маҳалла оқсоқоллари иши бўлиб қолмаслиги зарур. Мактаб ва муассасада ҳам ҳуқуқий тарбияга доир суҳбатлар тез-тез ташкил этилса, кўзланган пировард натижага эришиш мумкин. Текширишлар ва прокуратура назорати шу нарсани кўрсатяптики, кўпинча бу борадаги ютуқлар раҳбарлар билан боғлиқ бўлиб қоляпти. Қаерда жамоа раҳбари билимдон, уддабурон ва ҳуқуқий саводхон бўлса, ўша ерда самарадорликка эришилмоқда.

Бунга тумандаги Амир Темур номли, «Кеш» жамоа хўжаликлари, «Ҳужум» фабрикаси ва туман марказий шифохонасини мисол қилиш мумкин. Аммо, тумандаги Бобур номли жамоа хўжалиги хотин-қизлар қўмитаси ишини ўрганганимизда, ўтган йилнинг олти ойида бирор марта ҳам аёллар ўртасида тарғибот ишларининг олиб борилмаганлигини кўрдик.

Текширишлар жараёнида шу нарса маълум бўляптики, жойлардаги хотин-қизлар қўмитаси раислари кўпинча кадрлар бўйича иш юритувчи бўлиб чиқяпти. Бу борада аниқ бир ишни олиб бораётган, обрўли, билимли етакчини учратмаяпмиз. Менимча, шу вазифага қўйилган аёл ўз иш кўламини аниқ, тиниқ биладиган, жамоасидаги ҳар бир аёлнинг яшаш шароитини ўрганиб, керак бўлганда уларга ёрдам қўлини чўза оладиган бўлмоғи лозим.

Аёл нозик. Бировнинг оилавий ҳаётига аралашиш ҳам нозик иш. Аммо онанинг жамиятдаги ўрнини, аёлнинг муқаддаслигини ўйласак, бу ишга эътибор ва жиддий ёндошмоқ зарур. Улар ўртасида ҳуқуқий саводхонликни ошириш фаровонлик мезони ҳисобланади.

Муҳайё АШУРОВА,
Шаҳрисабз туманлараро прокурорининг ёрдамчиси, иккинчи даражали юрист.

ЯНГИЧА РАҲБАРЛИККА ЭСКИЧА ҚАРАШ

Мулоҳаза

Болалик шууримда энамнинг бир насиҳати муҳрланиб қолган:

— Яхши ўқисанг, улғайганингда раис бўласан!..

— Жудаям зўр ўқисам-чи? — қизиқсиниб сўрардим, суйканиб.

— Райком бўласан!

Ҳаяжоним ичимга сиғмасдан савол беришда давом этардим:

— Янаям зўр ўқийверсам-чи?

Бу гал энам қўлини пахса қиларди:

— Бас, ундан ҳам катта бўлганлар тез «урилиб» кетиши мумкин...

Энамнинг сўнгги гапига тушунмасам-да, барибир, мактабда аъло баҳога ўқисам «катта одам» бўлишимга ишонардим. Тезроқ улғайгим, колхозга раис бўлгим ва бошга шляпани қўндирганча «Виллис» машинасида савлат тўкиб юргим келаверарди.

Кўнглимдагини синфдош дўстларимдан яширолмасдим. Бироқ, аълочилар қаторида тўртинчи ўринда турардим. Биринчи ўриндаги аълочи синфдошим минғирлаб қўярди:

— Мен обком бўламан!

— Мен эса... ўзимизча «амал талашиш»га тушардик...

Улғайганда эса кўп нарсани тушуниб етдик. Бунгача замон ҳам ўзгарди... Ўша собиқ колхозимиз ўрнида йигирмадан ортиқ деҳқон-фермер хўжаликлари пайдо бўлган. Бир томонда ҳали-ҳануз жамоа хўжалиги ҳам «фаолият кўрсатмоқда». Туман партия раҳбари ҳам бир эмас — тўртта: мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган партияларнинг туман кенгашлари раҳбарликлари. Булардан ташқари қанчадан-қанча жамғармалар, уюшмалар раҳбарликлари мавжуд. Вилоят миқёсида ҳам «раҳбарлик лавозимлари» бундан каммас.

Раҳбарликни орзу қилганларга исталганча «лавозим» топилади. Қолаверса, хоҳлаган киши ўзи корхона ташкил этиши ва унга ўзи раҳбарлик қилиши мумкин.

Хуллас, дориломон замонамизда раҳбар бўлиш осон, аммо, уддалаш муаммо... Беш-олти йил илгари газеталарда янги корхоналар пайдо бўлгани ҳақида умидбахш эълон ва рекламалар ёритиларди. Сўнгги пайтларда «тугатилади» қабилидаги эълонларга тез-тез кўзимиз тушаётир. Ташкилот «тугатилади»ми, демак, уддасидан чиқа олмаган...

Маъмурий-буйруқбозлик даври, деб аталмиш «совет жамияти»да раҳбарлик «фантазияси» ўзгача эди. Олис туманлардан бирида ўзини «туғма раҳбар» деб биладиган М. исмли кишини яхши танийман. У «райком» пайтида хушомадгўйлари шунақа ном беришган. Хуллас, «туғма раҳбар» компартия барҳам топаётган кезлари ўзини «мустақиллик фидойиси» қилиб кўрсатишга хўб чиранди (барибир, эртами-кечми ўша аждарҳо янглиғ «компартия»си яна бош кўтариб қолишидан умидвор яшашини ҳам яширмасди...) Надоматлар бўлгайким, бу гал «номери» ўтмади. Шунда амал-тақал қилиб тумандаги аллақайси тармоққа раҳбар бўлишга эришди. Афсуски, бу соҳани эплолмади. Югуриб-елиб қайсидир хўжаликка раҳбар бўлганди, кўп ўтмай хўжаликнинг ўзи тарқаб кетди...

«Туғма раҳбар» ҳам қараб ўтирармиди, шартта деҳқон-фермер хўжалиги ташкил этди-ю, унга ўзи раис бўлди. Тарқаб кетган хўжалик ерларидан кам эмас — йигирма гектарини эгаллаб олганди-да. Тағин «раҳбар»лиги давом этаётганидан масрур. М. нинг ўзи кетмон чопармиди? Деҳқонларни боплаб «ёллади». Ишлар анча-мунча юришди-ю, аммо, бошқа муаммо пайдо бўлди: хўжаликнинг банкдаги ҳисобига ёлчиб пул тушмади. Демакки, «қўл остида»ги деҳқонларга ёлчитиб ҳақ тўлолмади. Норозилик пайдо бўлди. Шунда «туғма раҳбар» айбни замонга тўнкаб қутулмоқчи бўлди.

Буни қарангки, «айб» замонда эмас, ғирром «Туғма раҳбар»да экан. Банкдаги ҳисобига тушмаётган пуллар ими-жимида қўлма-қўл бўлаётгани фош бўлди. У ҳамма нарсани эскича қарич билан ўлчади...

Минг афсуски, М.га ўхшаш «туғма раҳбар»лар йўқ эмас. Отдан тушса ҳам эгарга ёпишаётган шунақа «тадбиркор»ларнинг «саъй-ҳаракат»лари туфайли бўлса керак — аксарият корхоналарнинг ҳисобида пули йўқ...

Эътибор берсангиз, номи бор-у, ўзи йўқ, ишининг тайини йўқ, жойлашадиган жойи, жиҳози, маблағи деярли йўқ бўлган корхоналар кам эмас. Шунақа корхона раҳбарларининг «зарурат юзасидан» муҳрларини чўнтакларига солиб юриши кулгили.

Ҳозирги болаларнинг оналари ҳам «яхши ўқисанг — раҳбар бўласан!» деб тарбиялашармикин?.. Мактабда яхши ўқимаганлар ҳам раҳбар бўлиши мумкинми? Болалик шууримга муҳрланиб қолган гапларни энтикиб эслайман-у қишлоққа томон ошиқаман. Пойтахтдан олислардаги қишлоқларга борарканман, нечундир юрагим ортга тортади. Оддий қишлоқ одамлари, деҳқонлар билан суҳбатлашиш оғир. Эрта-ю кеч тиним билмас деҳқонлар ойлаб маош ололмаётганлари сабабини «тушунмайдилар», «хўжаликларининг банкдаги ҳисобида пул йўқлиги», ўзи аслида «хўжаликлари қарзга ботиб ётгани»ни таассуф билан гапирадилар. Улар М.га ўхшаш «туғма раҳбар»лари найрангларини билмайдилар.

Бироқ, ҳали-ҳануз пўримгина кийинган хўжалик раиси «Виллис», «Волга» машинасида савлат тўкиб ўтаверади, ўтаверади...

Тўлқин ЭШБЕК.

ОТ ИЗИНИ ТОЙ БОСАР

— дейди халқимиз. Бу гап бежиз айтилмаган. Бўлмаса, асрлар силсиласида сайқалланиб, гавҳардек сержило нурларга йўғрилармиди.

Мақоламиз ҳам, боболар тилида айтганда от изини босган тойлар, аниқроғи, ота изидан бораётган фарзанд ҳақида.

Хатирчи мамлакатимизда кўзга кўринган туманларидан бири. Туман ўз қоракўлчилиги, узумчилиги, чорвачилиги-ю, деҳқончиликдаги ютуқлари билан кўп бор тилга тушган.

Ўтган деҳқончилик йилида ҳам хатирчилик пахтакорларнинг юзи ёруғ бўлди. Улар жами 14470 гектар майдонга уруғ қадаб, ялпи ҳосилдорликни 27,3 центнерга етказиб, йиллик режани ошириб бажардилар.

Бу ютуқларга эришишда тумандаги Абдуҳолиқ Ҳалимов номли жамоа хўжалигининг алоҳида ўрни бор. Ҳозирги кунда жамоа хўжалигида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган Пахтакор Абдухолиқ Ҳалимовнинг ўғли — Ғофуржон Холиқов раислик қилмоқда. Ғофуржондаги кўпгина фазилатлар отасидан ўтган дейишади, одамлар. Яъни, меҳнаткашлиги, инсонлар билан тез тил топиши, ҳар қандай оғир шароитдан ҳам чиқа олиши, узоқни кўриб, оқилона фикр юритиши, тиришқоқлиги — отасига хослигидан.

Хўжалик 1997 йилда 822 гектар майдонга пахта экди. Ҳар гектаридан 31,7 центнер ўрнига 36,5 центнердан ҳосил етиштириб, 3003 тонналик хирмон кўтарди. Даромад эса 61.467000 сўмни ташкил этди. Хўжаликдаги 2-бригада бошлиғи Баҳром Ботиров, 6-бригада бошлиғи Ғулом Тиловов, 13-бригада бошлиғи Қўчқор Мелиев бошчилик қилаётган жамоалар зафар хирмонининг илғорлари бўлишди. 420 гектар майдонга экилган ғалладан эса 1440 тонна дон йиғишди. Режани 123 фоизга бажаришди. Хўжалик деҳқонлари қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳалари — сабзавот, полиз, мева ва узум маҳсулотлари етиштиришда тумандаги илғор хўжаликлар сафидан жой олди.

Хўжаликда кузги шудгор, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, мевали боғлар, токзорларни қайта таъмирлаш, маҳаллий ўғитларни пахта далаларига солиш каби ишларга катта эътибор берилмоқда.

Хўжалик пахта уруғчилиги билан шуғулланади. Ғўзанинг эртапишар С-90/70 нави экилиб, олинган уруғ республика бўйлаб тарқатилади. Шунинг учун ғўза агротехникасига катта эътибор берилади. Ғўзалардаги мавжуд кўсакларнинг 80 фоизи очилган вақтда теримга тушилади. Ўтган йил бир дона кўсакнинг оғирлиги 6,2 граммни ташкил қилди. Бу чигитларнинг тўлиқ етилганлигидан далолатдир.

Биз хўжаликда қишлоқ инфра тузилмасини ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган ишларни қаламга олсак, деган ниятни раисга билдирдик. Раис елка қисиб, кулиб қўйди. Кейин билсак, у қилинган ишларини камтарликка йўйган экан...

Ўткир ПЎЛАТОВ.

Ислоҳот ва масъулият

КАСБИ — ВАТАННИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ

Самарқанддаги Олий ҳарбий автомобиль қўшинлари муҳандислиги билим юртида юксак малакали кадрлар тайёрлашда катта ютуқларга эришилмоқда. Ўқув даргоҳи кўп тармоқли. Ўтган йили саккизта мутахассислик бўйича мамлакатимиз Қуролли Кучлари учун зобитлар тайёрланди. Автомобиль бўлинмаларининг раҳбарлари қатори тайёрагоҳ ва ички хизматлар учун зобитлар тайёрланди. Замонавий техника ва асбоб-ускуналар билан жиҳозланган аудиторияларда машғулотлар ўтказиб, замонавий техника ва қуролларни яхши ўрганиб, жанговар ва спорт маҳорати оширилмоқда. Ёшлар чавандозлик билан ҳам шуғулланишаётир. Ёрдамчи хўжаликда сабзавот ва мева етиштирилади. Иссиқхона ва лимонзордаги ишларни ҳам курсантларнинг ўзлари бажаришяпти. Чорвачилик фермаси ҳам мавжуд. Ҳозиргача билим юртида бир неча минг малакали зобит тайёрланди.

СУРАТДА: билим юртининг отчилик хўжалигида.

Тоҳир НОРҚУЛОВ. (ЎзА) олган сурат.

ЁПИҚ ЭШИК

«Қизим 25 ёшга кириб қолди. Бахти боғланганми, икки марта фотиҳаси бузилди. Чунки, қизимга мебель ололганим йўқ. Қудалар шундан айнишиб кетишди. Гулдай фарзандимнинг умри ўтиб боряпти.

Қизим энди «бу уйда қиз йўқ» денг, совчиларга очманг дарвозани», — дейдиган бўлди. Элга мени ошкор қилманг. Фарзандларимнинг боши хам бўп қолмасин. Лекин бу савдо бошқаларда ҳам бордир-ку, сабоқ бўлар деб мурожаат қиляпман. Айтинг, нима қилай?

НАСИБА.

Турмуш сўқмоқларида

Тўрт энлик қоғозга битилган хатни ўқиб ўйланиб қолдим. Кўнглимдан ҳар хил қарама-қарши фикрлар ўта бошлади. «Нима мебель бўлмаса турмушга чиқиб бўлмасмикин?». Жонсиз қоғоздаги сатрларга қайта-қайта кўз югуртирдим. «Қудалар шундан айниб кетишди». Хат ортидан онанинг маҳзун овозини эшитгандек бўлдим.

Ҳа, бошқаларга ҳам балки сабоқ бўлар. Шу ўй билан йўл олдим.

Камсуқум оила. Бир ўғил, бир қизнинг бўйи етган. Ўғил уйланадиган — 27 ёшда, қиз — 25 ёшда. Аёлнинг жимгина сўзларига қулоқ солдим. Бир умр оддийгина ҳаёт кечирганини айтмаса-да, билиб олиш қийин эмас. Эри икки карра қамалгач, ажрашиб, фарзандларини ёлғиз тарбиялабди.

«Доимо уларни терғаб ўстирдим. Уни қилма, буни қилма, дедим. Отасиз ўғил ёмон йўлга кирмасин деб уйдан чиқармадим. Оқибат — бўш-баёв бўлди. Шудли-будли эмас!» Куйиниб-куйиниб юрагини бўшатарди она. «Қизим-чи, қизим, бировдан кам жойи йўқ. Эшикни очган совчилар «отаси-чи?» дейишидан юрагим безиллаб қолди. Афсус. Энди кеч, рости ёлғиз ўтган умримга ачинмай ҳам қўйдим. Алам қиладигани, бизнинг хатоимиз жабрини болаларимиз тортяпти-да... Эрта ўғлимга ё қизимга «оқ фотиҳа»га қўл очадиган отанинг ўрнини ким босади? Ҳеч ким!»

Ҳа, одам хато қилади. Хатосига яраша жазосини олади. Негадир бу жазодан кўпда фиғон чекавермайди. Аммо, унинг касрига фарзандлар азият чекиб қолса, бундан ортиқ жазо йўқдек туюлади. Она ҳам худди шундай ҳолатга тушган эди-да.

Албатта, бу масаланинг бир томони. Иккинчи томони, назаримда, кўпроқ ўйлантириб қўяди. Хўп, ўйлаб кўринг, бойликсиз бахтга эришиб бўлмайдими? Отасиз ёки мебелсиз қизини турмушга узатиш шунчалик мушкулми? Ахир, бахт икки ёшнинг ширин турмушида эмасми?

Тўғри,аммо «эшик очган» томоннинг орзу-ҳавасига тўсиқ бўлолмайсиз-да». Она энди чуқур ўйга толиб қолади. «Ахир, азалий удумимиз шу-қизингизни сўраб бермайсиз, сўраса берасиз». Ҳақиқатан ҳам ҳаётнинг ёзилмаган қонуниятлари кўп.

Қўшиламан-у, хаёлимдан бундан анча аввал бўлиб ўтган воқеа ўтади. Маҳалламизнинг ўз кайвониси, оқсоқоллари бўларди, тўйларда ҳамма уларга мурожаат қилишарди. Ўғил уйлантириш, қиз чиқариш, суннат тўйи, ҳовли тўйи, борингки, кимнинг қизига совчиликка боришгача шулар йўл-йўриқ беришарди.

Отам ҳам ўша оқсоқоллар билан бирга эди. Одамлар тўйниям, азаниям шулар билан кенгашиб ўтказарди. Кайвони аянинг асли исми нималигини ҳалиям билмайман. Ҳаммамиз «кайвони ая» дердик. Холаларимдан бири ўғил уйлантириш тараддудида юрарди. Кеч куз, экин-тикин йиғиштирилган. Бир куни отамга маслаҳатга келди. Поччам раҳматлик урушда олган жароҳати туфайли эрта оламдан ўтиб кетганди. Отам обдон «келинликка номзодлар»ни суриштирди-суриштирди. Кейин оҳистагина бош чайқадилар: «хўп, яхшиси «кайвони»ни чақиринглар, маслаҳатлашайлик-чи, нима деркин?» дедилар. Ҳайрон қолдим. Ахир ҳамма отамдан маслаҳат сўраб келади-ку. Шуни айтдим. У киши сал ранжигандай бўлди.

— Ўша маҳалланинг паст-баландини мендан кўра кайвони хотин яхши биладида, — дедилар яна. Кенгашга йиғилган қариндош-уруғларимиз елка қисишди.

— Бир бориб кўрайлик олдин, ёқса нур устига нур, бўлмаса «келармиз» деб қайтаверамиз, — янгаларимдан бири луқма ташлади. — Ахир қиз олмамидики, бир бориб қўйинга солиб қайтсак.

— Йўқ, зинҳор-базинҳор ўйламасдан бировнинг эшигини очманг, етти эмас, етмиш ўлчаб бир кесилади умр савдосида, — отам оғир хўрсиниб жимиб, кейин қўшиб қўйди. — Бу савдода бировни умидвор этиб, сўнг норизо қилиб кетиш гуноҳ. Тенгингнинг эшигини тақиллат. Ҳа.

Кайвони хотин қариндошларимиз топган учта қизнинг бирортасиниям негадир муносиб топмади. Бошқа қизни айтди. Тўй ҳам бўлди. Ҳозир ўша оила қизини узатди, ўғил уйлантирди.

Бугун Насиба опанинг ҳузуридан қайта туриб, шуни ўйладим. Отамнинг: «Бировни умидвор этиб, норизо этма», — деган гапларининг мағзини қайта чаққандек бўлдим. Баъзан урф-одатларимиз деб бойликка ружу қўяётганимизни сезмай қоламиз, шекилли. Бойлик турмушда аҳамиятсиз демоқчи эмасман. Фақат бойликка ҳавас билан ружуни ажратолсак яхши. «Қизимни сепсиз, мебелсиз қандай узатаман?» деган гапнинг туп замирида ҳам шундай маъно ётади-да. Негаки, эшик қоққан кимса «мебелсиз қизни олмаймиз» деб савдо қилмайди. Турмушнинг ёзилмаган қонунияти шу — ҳар кимнинг истаги.

Ёшлар тараққиёт сари боради, ҳур фикрлайди. Лекин уларнинг орзу-ҳаваслари бизникидан фарқ қилиши мумкин-ку.

Удумларимиз ҳам ўзгармас, қотиб қолган ғоя эмас. Ҳар даврнинг ўзига хос русумлари бўлиши табиий. Шундай бўлгач, бугун оила қуриш бўсағасида турган ёш йигит-қизларнинг хоҳиш-истагини ўрганувчи, уларга тўғри йўл-йўриқ кўрсатувчи хомийлар бор. Фақат баъзида улар расмиятчилик учунгина иш олиб бораётгандек.

Айтайлик, нега маҳалла оқсоқоллари, ёши улуғ аяларимиз «тўй кенгаши»га йиғилмай қўйдилар? Ҳар қандай кам таъминланган оила ҳам уларга арз қилиб боравермайди-ку.

Аслида «тўй кенгаши»нинг ўзи қадим анъанамиз эмасми? «Эшик очиш»дан аввал ҳам асқотар шу «кенгашиш». Ахир ўша эшик ортида инсон тақдири турибди. Ҳеч ўйламай «ёпган» эшик ортида шикаста кўнгил ўксиб қолишини тасаввур этиш қийин эмас.

Маънавияти бой инсон жоҳилликдан йироқ. Шундай экан, ҳар даврда ҳам ҳур фикрли одамлар ҳузурига ҳамма маслаҳатга шошилади. Тўрт энлик хат муаллифи бўлган она ҳузурида бу ҳаётий ҳақиқатга яна бир тўқнашдим. «Ёпиқ эшик» ортида бу ҳаёт фалсафасини янада яққолроқ ҳис этдим.

Саида БОНУ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Аломат дунёнинг аломат гаплари

БИЛАСИЗМИ?

Агар Амударё ва Сирдарё сувларини 24 йил давомида бир жойга тўпласа, Марказий Осиё музликларининг сув миқдорига тенг бўлади.

* * *

Ер куррасида сувнинг миқдори 30,5 миллион куб километрни ташкил қилади.

* * *

Энг қадимий жуғрофия харитаси эрамиздан олдин 2500 йилда ишланган. Лойдан ясалган бу харита Истанбул музейида сақланмоқда.

* * *

Одам танасидаги барча қон юрак орқали ўтади. Бу тахминан 5 литрни ташкил этади. Юрак тинч ҳолатда бу қонларни салкам бир минут вақт ичида ҳайдайди. Ана шу йўсинда бир соатда 400 литрга яқин, бир кунда ўн минг литрдан иборат қон югуради. Бир йил давомида юракнинг томирлари орқали ҳаракатланадиган қон 3,5 миллион литрга тўғри келади.

* * *

Дунёда энг узоқ умр кўрган одам инглиз Томас Кари ҳисобланади. Черков китобларида унинг Лондонда туғилганлиги ва 207 йил яшаганлиги ёзилган.

* * *

Америкалик астрономларнинг аниқлашича, бизнинг Галактикамиздаги энг олис юлдузгача бўлган масофа 160 минг ёруғлик йилига тенг экан.

* * *

Олимларнинг ҳисоблашича, 2000 йилда дунё аҳолиси 6 миллиард кишига етади, яъни 1960 йилдагидан икки маротаба кўп бўлади.

ДУНЁГА СЕРГАК БОҚАЙЛИК

Иллат

«Заҳри қотил» деб аталмиш (хўп топиб айтилган!) иллатнинг зиёни ҳақида ичкилик пайдо бўлганидан буён гапирилади.

Оммавий-ахборот воситаларида (яқинда таниқли ёзувчи Хуршид Дўстмуҳаммаднинг ичкиликнинг зиёни ҳақида яхшигина мақоласи босилди), катта-кичик анжуман-йиғинларда, давраларда ичкиликнинг салбий оқибатлари хусусида панд-насиҳатлар қилинади. Шунга қарамай, бу кулфатдан ҳали-ҳамон халос бўлолмаётибмиз. Тарихга назар ташлайдиган бўлсак, турли даврларда ичкиликка муносабат турлича бўлган, аксарият мамлакатларда бу иллат қатъий қораланган.

Англияда ўтган асрнинг бошларида ичкиликбозликка берилган кишини тавба қилдирмоқ учун ифлос кийимлар кийгизиб, бўйнига «пиёниста» деб ёзилган ёрлиқ осиб, чиркин ишларни қилдиришар экан.

Қадимги вақтларда Россияда, масалан, Самара губерниясида ичкиликдан ўлган кишини мотам билан кўмиш қурғоқчилик, қаҳатчилик келтиради деб ё дарёга оқизишиб юборишар ёки ўрмонда ўра ковлаб кўмишар экан.

Арабистонда Муҳаммад пайғамбар замонида май ичиш ҳаром, деб таъқиқланган. Май ичган киши қаттиқ жазоланган, 40 даррадан тортиб 80 даррагача урганлар.

Қадимда Тошкентда ҳам май ичгани учун 40 дарра уриш одати бўлган экан.

Ичкиликбозлик ахлоқсизликнинг бошқа кўринишлари каби бизга четдан келган, у бизнинг шарқона ҳаёт тарзимига хос эмас, дейиш билан иш битмайди. Назаримда, ичкиликбозликка қарши кураш етарли эмас дейишдан кўра, бу кураш оқилона, ишнинг кўзини билган ҳолда олиб борилмаяпти, дейилса тўғрироқ бўлади. Бу иллат айрим тоифадаги кишиларнинг ҳаёт тарзига шу қадар чуқур сингиб кетганки, энди ундан осонликча, бир-икки силтов билан қутулиши мушкул. Ўзлари ичкиликнинг зиёни ҳақида панд-насиҳат қилиб, ваъз ўқийдиганлар тўйларини арақсиз ўтказмайдилар. Эмишки, эл-юртнинг тўй-ҳашамларида кўп қатнашиб, «қарз» бўлиб қолишганмиш. Ёшларимиз кўп кўрадиган ғарб кинолари, видеоларида ичкилик, секс оддий ҳол ҳисобланади. Тарбияга ташқи муҳитнинг салбий таъсири ҳақида гапирганда ана шу ҳолатни ҳамда фарзандларимизнинг дўстлари, ёру биродарлари, ўқиш ва иш жойларини ҳам назарда тутамиз. Дарҳақиқат, фарзанднинг ҳар бир қадамини кузатиб, назорат қилиб бориш қийин. Шу боис мўйлаби энди сабза ура бошлаган ўғлимиз йигитчилик қилиб, гап-гаштакка борар экан, «ичмаслик, чекмаслик шарти билан» аранг рухсат берамизу, «ишқилиб, инсофни ўзига берсин-да» дея барибир кўнглимизнинг бир чети ғашланиб қолаверади.

Тарбияда ота-она ибрати, шубҳасиз муҳимдир. «Ичмагин, чекмагин» дейиш учун аввало ота-онада бунга маънавий ҳуқуқ бўлиши керак, ўзи ичса, чекса сўзининг таъсири қолмайди, обрўси тўкилади. Афсуски, ҳаётда бундай оталар, ҳатто оналар ҳам йўқ эмас. Улар «Улфатчилик қилиб, «юз-юз» қилмасанг ишинг битмайди» дея гуноҳларига ўзларича «фатво» ҳам топишади. Қуш уясида кўрганини қилишини ҳисобга олмаган бундай «тарбиячи»лар кейинчалик ёмон йўлга кириб кетган фарзандларининг қилмишларини тушунолмай, гаранг бўлишади.

Юқорида ичкиликнинг ҳаёт тарзимизда катта доғ бўлиб қолаётгани ҳақида бежиз гапирмадик. Одамларимизнинг руҳияти, феъл-атворидаги бир ҳолатга ҳайрон қоламан. Тўғри, бағри кенг, саховатли, меҳмондўст халқмиз, баъзан буни маъёридан ҳам ошириб юборамиз. Ўзимиз ичмасак ҳам меҳмонга қуйиб берамиз, уйда йўқ бўлса, ўша зормандани қоровулдан бўлса ҳам топтирамиз, мабодо меҳмон ичмайман деса ҳам ҳол-жонига қўймай зўрлаймиз. Шунда ҳам ичмаса, мени ҳурмат қилмади, менсимади дея хафа ҳам бўламиз.

Эсимда, талабалик йиллари ёзги таътилда бир қўқонлик курсдошимиз бизни уйига – меҳмонга чорлади. Дастурхонга, табиий, ўша «заҳри қотил»дан ҳам қўйилди. Мен мутлақо ичмас эдим. Ёнимда мен билан ижарада бирга яшайдиган, ичмаслигимни яхши биладиган, беҳуда зўрлашлардан мени ҳимоя қиладиган яқин дўстим борлиги учун кўнглим тўқ эди. Минг афсуски, ўша дўстим ҳам меҳмонга қўшилиб, мени зўрлашга тушди. Ҳатто, «ўлдирса арақ ўлдирипти-да, бу ёққа олинг, арақни йигит киши ичади» дея ҳамиятимга тега бошлади. Хуллас, ўша саёҳатимиз ичкилик туфайли менга татимади. Дўстим билан бир неча ойгача аразлашиб (кейинчалик яна ярашиб олдик) юрдик.

Курсдошларимиздан бири (ёрқин истеъдод эгаси эди, раҳматли) шу ичкилик туфайли ҳаётдан эрта кўз юмиб кетди. Ҳа, бу офат не-не инсонларнинг ҳаётига зомин бўлмади. Аммо хом сут эмган бандалар негадир бундан керакли сабоқ чиқаришга ошиқмайдилар...

Сифатсиз, «қўлбола» ичкиликдан соғлиғини йўқотаётганлар, заҳарланиб ўлаётганлар бор. Бу ҳақдаги ташвишли хабарлар ҳам негадир гумроҳ бандаларни сергаклантирмайди. Ҳа, бу машъум оғунинг «жозибаси», «сеҳру жодуси» шу қадар «қудратли!» Ундан қанчалик тез халос бўлсак, шунчалик мақсадга мувофиқ бўлади.

Табиий савол туғилади: аҳвол шу қадар ташвишли экан, нажот қаерда?

Жавоб оддий – нажот ўзимизда! Қалбимизда! Иймон-эътиқодимизда! Онгу шууримизда!

Дарахтнинг бўшини қурт ейди, дейдилар. Ҳақ гап. Қаердаки иймон-эътиқод сустлашса, маънавиятга, илму маърифатга эътибор камайса, ичкиликбозликнинг авж олишига ҳам қулай шароит юзага келади.

Маънавий қашшоқ кимсалар ҳаётнинг, яшашнинг маъносини маишатда, еб-ичишда деб биладилар. Улар бўш вақтларини комиллик сари интилиш учун, покланиш, тоат-ибодат учун эмас, ўша бўш вақтни «ўлдириш» учун, «дунё ташвишларини унутиш» учун сарфлаб, букиб қолгунча ичадилар.

Қишлоқларда одамларнинг уйғоқ виждони бўлиши, уларга илму маърифат тарқатиши лозим бўлган айрим зиёлилар, ҳатто муаллимларнинг ичкиликка муккасидан кетганини кузатиб, ич-ичимдан эзиламан. Афсуски, улар менинг яқин дўстларим, ёру биродарларим. Соғиниб борганимда, «Кел, сен билан ҳам бир отайлик» дея ҳафсаламни пир қилишди. Ранжисам, танбеҳ берсам, «Ахир биз қишлоқда яшаймиз, бизда кино, театрлар, ажойиб қироатхоналар, томошагоҳлар йўқ бўлса нима қилайлик» дейишади.

Албатта, ичадиган одамга ҳамма вақт баҳона топилаверади. Ҳаётда ташвиш ва қувонч ҳамиша ёнма-ён юради. Ногоҳ дўстим, шоир Мирпўлат Мирзо айтиб берган шундай бир антиқа латифа эсимга тушади:

Бир ичкиликбоз араққа қўлини бигиз қилиб, хитоб қилармиш:

– Қуй, кўпроқ қуй, шу арақда қасдим бор, қуй!

– Кўп ичма! Ахир отангни шу арақ ўлдирган-ку!

– Шунинг учун ҳам унга қасдим бор-да! Қуй, ҳиққ!

Назаримда, ичкиликбозликка қарши курашишда маҳалла қўмиталарининг имкониятларидан, жамоатчиликнинг, оммавий-ахборот воситаларининг таъсирчан кучидан яхши фойдаланмаяпмиз. Тўй-ҳашамлар, ҳар хил маросим, зиёфатларни ичкиликсиз ҳам жуда мазмунли, файзли ўтказиш мумкинлигини эътибордан соқит қиляпмиз. Соғлом турмуш тарзи тарғиботини яхши йўлга қўёлмаяпмиз.

Эсимда, бундан бир неча йиллар муқаддам халқимизнинг севимли хонандаларидан бири фарзандига тўй қилди. Дастурхонга биронта ҳам шиша-ичкилик қўйилмади. Тўй бинойидек ўтди. Ичкиликнинг зарари ҳақида яхшигина ваъз айтилди. Тўғри, ичкилик ичмаса «ўлиб қоладиган» айрим ношукрлар шу ерда ҳам пана-панадан нафсини қондириб, ҳоврини босиб олдилар. Аммо ичкиликсиз ўтган бу тўйдан норози бўлган одам бўлмади. Бу ибратли воқеадан хулоса чиқариб айтмоқчиманки, кўп хайрли, савоб ишлар ўзимизга, ўзимизнинг саъй-ҳаракатимизга боғлиқ. Шундай экан, ҳаёт деб аталмиш бу улуғ неъматни, капалак умридек бу қисқа умрни яна ўз қўлимиз билан қисқартирмайлик, дунёга сергак боқайлик, азизлар!

Шодмон ОТАБЕК.

СОЙ БЎЙИДА.

Абдулғани ЖУМА олган сурат.

АЁЛЛАРНИНГ ОВОЗ БЕРИШ ҲУҚУҚИ УЧУН КУРАШ

Инсон ҳуқуқлари

XIX асрда озодлик учун янграган энг қудратли овоз Фредерик Дугласнинг овози бўлди. 1817 йили жанублик қул сифатида таваллуд топган Дуглас шимолга кўчирилди ва кейинчалик жанубга яна қул сифатида қайтармаслик учун ўз эркини қўлга киритиш воситалари топилди.

Қуллар ўша даврнинг қонунларига биноан савод чиқариши маън этилганига қарамай, бир пайт озод бўлган Дуглас ёзувчилик ва омма олдида нутқ сўзлаш қобилияти борлигини кашф этди. Қулликка қарши кампания уюштириш учун «Шимол юлдузи» деб номланган газета таъсис этди, журнал ва газеталарга кўплаб мақолалар ёзди ва Массачусетсда қулликка қарши жамият нотиғига айланди. Шунингдек, Дуглас қоратанлиларга ўз эркини топиш учун яширин йўллар орқали шимол томон қочишга ёрдам берувчи ҳам қора, ҳам оқтанлилар иштирокидаги ташкилот бўлган «Ер ости темир йўли»ни шакллашга ёрдам берди.

Фредерик Дуглас қоратанли америкаликлар озодлигининг етакчи куйчиси бўлишига ҳам қарамай, у, барча инсонларнинг ва шу жумладан аёлларнинг овоз бериш ҳуқуқлари учун курашди. Қулликка қарши курашга нисбатан камроқ қон тўкилганига қарамай, XIX асрда бошланиб то келгуси аср бошигача давом этган аёлларнинг овоз бериш ҳуқуқи учун ҳаракат — калтафаҳмлик, анъана, хурофот ва фарқлашга қарши узоқ муддатли ва шиддатли курашни юзага келтирди.

1830 ва 1840 йиллар мобайнида аёллар Америкадаги турли ислоҳотлар ҳаракатларида муҳим роль ўйнади. Шулар қатори алкогол ичимликларни ман этиш, қулликни йўқ қилиш ва таълим-тарбия ислоҳоти ҳам юзага келди. Улар бажараётган иш муҳим бўлган бир пайтда, аёллар на раҳбарлик мавқеини эгаллай олмаслиги ва на ўз мақомларини кучли муҳофаза эта олмасликлари аён бўлгандек, бунга айримлар сира тоқат қилолмай қолдилар.

Илк муҳим «аёллар мажлиси» 1848 йил Нью-Йоркдаги Сенека Фолзнинг Методист черковида ўтказилди. Бу йиғиннинг асосий ҳомийлари аболиционистлар ҳаракати билан боғлиқ бўлгани таажжубланарли ҳол эмас. Элизабет Кэди Стентон ва Лукреция Мотт Лондонда ўтказилган қулликка қарши мажлисга борганларида аёл бўлганлари учунгина ундан ўчирилган эдилар. Бундай муомаладан дарғазаб бўлганлар дарҳол Сенека Фолз мажлиси тўплашди. 40 эркак, жами 240 иштирокчи Мустақиллик Декларацияси асосида «Аёлларнинг ҳуқуқлари» тамойилини ишлаб чиқиш учун бирга йиғилди. Аёлларнинг овоз бериш ҳуқуқини таъминлашга қаратилган модда киритилган бўлса-да, аксарият вакиллар бундай чорага хайрихоҳлик билдирмади. Фредерик Дуглас нутқидан кейингина мажлис аҳли бу моддани қабул қилди.

Шу дамдан бошлаб овоз бериш ҳуқуқига эришиш аёлларнинг ҳуқуқлар борасидаги ҳар бир йиғиннинг етакчи мавзуига айланди. Вақт ўтиши билан аёллар жамоатчилик олдида гапиришга эришдилар ва айрим штатлар аёлларга ўз номларига ёзилган мулкка эгалик қилиш, ўз даромадларини сақлаш ва ажралиш ҳолларида ўз болаларига васийлик қилиш ҳуқуқини берувчи қонунлар қабул қилинди.

1869 йили Элизабет Кэди Стентон ва Сюзан Б.Энтони Аёлларнинг овоз бериш миллий уюшмасини таъсис этиб, АҚШ Конституциясига аёлларнинг овоз бериш ҳуқуқини берувчи қўшимча имтиёз учун қатъий кампания бошладилар. Бу икки аёл 50 йил давом этган иттифоқ тузиб, бутун Америка Қўшма Штатлари узра аёллар ҳаракатининг энг машҳур ҳимоячиларига айланди.

Айнан ўша йили АҚШнинг ҳарбий Вайоминг штати ўз ҳудудларида аёлларга овоз бериш ҳуқуқини таъминлаган илк штат бўлди. Бироқ мамлакатда ҳар бир аёлга овоз бериш ҳуқуқини кафолатловчи 19-қўшимча 1920 йилдагина Конституцияга киритилди.

(«Инсон ҳуқуқлари. Кириш» китобидан).

ГАНДИЛАР СУЛОЛАСИДАН НОМЗОД

Сиёсий иқлим

Ҳиндистон катта сиёсий ўзгаришлар арафасида турибди.

Зотан, бир неча кундан сўнг, аниқроғи 17 февраль — 7 март кунлари Ҳиндистонда умумий сайловлар бўлиб ўтади. Мамлакатда сайловолди компаниялари авжига чиқди. Турли партиялар номзодлари учун курашяпти. Собиқ бош вазир Ражив Гандининг беваси Соня Ганди ҳам сайловда ўз номзодини қўйиши партиялар ўртасидаги курашни янада кучайтириб юборди.

Маълумки, 1991 йилнинг майида собиқ бош вазир Ражив Ганди суиқасд туфайли фожиали ҳалок бўлди. Сўнг ҳукмрон партия — Ҳиндистон Миллий Конгресси арбоблари Соня Гандига сиёсат билан шуғулланишни таклиф қилганларида, у ҳеч қачон бундай қилмаслигини билдирган эди. Негаки, қайнонаси Индира Ганди ва умр йўлдошини қасддан ўлдиришди. Бу даҳшатли воқеа Сонянинг қалбида катта жароҳат қолдирган эди.

Орадан етти йил ўтди. Соня Гандининг бу фикри ўзгарди ва бугунги кунда у мамлакат бўйлаб сайловчилар билан учрашувлар ўтказмоқда. Табиийки, мухолиф партиялар бундай хатти-ҳаракатларда итальян миллатига мансуб бўлган бу аёлнинг ғолиб чиқишига умид кам, деган баҳсли фикр-мулоҳазаларга зўр бермоқда.

Мамлакат аҳолиси этник таркибининг турли-туманлиги айрим ғаразгўй кучлар учун қўл келяпти.

Улар «Ҳиндистонни қачонгача шимолликлар бошқаради?» деган ғояни илгари сураётир. Бу хатти-ҳаракатлари билан шимол ва жануб аҳолисини ўзаро қарама-қарши қўйишга, орада танг сиёсий вазият юзага келишига сабаб — мустақил Ҳиндистоннинг биринчи бош вазири Ж.Неру асли кашмирлик бўлганлигида. Нерудан сўнг унинг қизи Индира Ганди узоқ йиллар мамлакатни бошқарди. Кейинчалик Ражив Ганди сиёсатни давом эттирди. Энди эса, етти йиллик танаффусдан сўнг Соня Ганди давлатни бошқариш жиловини ўз қўлига олишга аҳд қилди.

Яқинда Бҳилаидаги Жайанти ўйингоҳида С.Ганди ўз сайловчилари билан учрашув ўтказди. Бу воқеанинг бир қарашда ҳеч аҳамиятга молик томони йўқдек туюлиши мумкин. Балки тасодифийдир, балки Сонянинг Гандилар сулоласига бўлган ҳурмати рамзидир. Чунки Ж.Неру, И.Ганди ва Р.Гандилар ҳам айнан шу ўйингоҳда сайловчилар билан учрашувлар ўтказишган эди. Бу маскандаги учрашувлар Гандиларга омад олиб келганди. Ажаб эмас, Соня Гандига ҳам шундай омад келса?!

Унинг сайловчилар билан кейинги учрашуви Бҳилаидан бор-йўғи 40 километр узоқликдаги Райпур шаҳрида бўлишига қарамай, у бу ерга вертолётда келди. Чунки Гандиларга қилинган суиқасдлардан юраги безган Соня бундай вазиятда автомобилдан кўра вертолётдан фойдаланишни маъқул кўрди.

Айниқса, унинг Орисса вилояти маркази Калинга шаҳри ўйингоҳидаги учрашуви ҳақиқий байрамона тус олди.

Гандилар номзоди сайловда ғолиб бўладими-йўқми, бундан қатъи назар, Соня Гандининг сайловларда иштирок этишининг ўзиёқ, Ҳиндистонда катта шов-шувларга сабаб бўлмоқда. Бу шов-шувларнинг қанчалик асосли ёки асоссиз эканлиги ҳақида аниқ бир фикр айтиш қийин. Сайлов якунигина бу жумбоқни ечиб беради, деб ўйлаймиз.

Жуманазар МЕЛИҚУЛОВ.

Монголия. Янги Дархон шаҳри кўриниши.

ТЕНГДОШЛАР

Турфа олам

Болалар катталарга нисбатан ҳайвонот оламига кўпроқ қизиқиб қарайдилар. Ҳатто тили чиқиб улгурмаган гўдак ит билан «тиллашади», мушук билан ўйнашади-да. Ҳайвонлар ҳам ўз навбатида болаларнинг кўпгина эркалик, шўхликларини «кечириб» кетаверадигандек.

Назаримизда, улар ўзаро дил «тили» билан сўйлашадилар.

Англиянинг Бренбери шаҳрида яшовчи Тина Дэйнинг ҳам шунақа «ўртоғи» бор. —Фред Шимпанзе.

Улар бир кунда туғилишган. Икковиям уч ёшда. Қизиғи, шимпанзе қизалоққа наинки ўртоқ, балки энаганинг ўзгинаси. Ортидан эргашиб юради, «қарашади». Баъзида ўйинқароқлик қилган Тинани онасидек «қўллари» билан «хап сеними, шошмай тур» дегандек пўписа қилиб қўяди.

СУРАТДА: вой, секинроқ...

Ҳиндистон. Калкутта кўчаларида.

Абдуҳоқид ТЎРАЕВ (ЎзА) олган сурат.

ИРОҚ: МОЖАРО ЮЗАСИДАН БИЛДИРИЛГАН АЙРИМ ФИКРЛАР

Буюк Британия мудофаа вазири Жорж Робертсон Ироққа қарши ҳарбий куч ишлатишда ўз мамлакатининг АҚШ билан ҳамкорлик қилишга тайёр эканини яна бир бор таъкидлади.

Ж. Робертсон, БМТнинг Ироққа нисбатан қўлланилаётган резолюцияси бажарилмас экан, халқаро ҳамжамиятнинг бу давлатга ён босишини кутмаса ҳам бўлади, деди. Унинг таъкидлашича, агар АҚШ Ироққа қарши жанговар ҳаракатларни бошласа, Буюк Британия АҚШни қўллаб-қувватлайди. Бироқ ҳали ҳам муаммони музокаралар йўли билан бартараф этишга фурсат бор.

***

БМТ Хавфсизлик Кенгаши Ироқнинг озиқ-овқат ва дори-дармон харид қилиш эвазига сотиши керак бўлган нефть ҳажмини кўпайтириш масаласини қайта кўриб чиқиш учун йиғилиш ўтказди. Унда асосан Ироққа ҳар олти ойда 2 миллиарддан 5,2 миллиард АҚШ доллари миқдоригача бўлган ҳажмда нефть сотишга рухсат бериш хусусидаги фикр ўрганиб чиқилди.

БМТ Бош котиби вакили Фред Экхарднинг таъкидлашича, Буюк Британия, Португалия ва Швеция мутахассислари бу борада махсус лойиҳа тақдим этган. Унда нефть экспорти ҳажмини ошириш билан бирга озиқ-овқат ва дори-дармон сотиб олиш механизми ҳам ишлаб чиқилган.

* * *

Ироқ Бош вазири ўринбосари Таха Ясин Рамазон можаро билан боғлиқ воқеаларга муносабат билдириб, тангликни дипломатия йўли билан ҳал қилиш имкониятлари борган сари ортиб бормоқда, деди. Бироқ, унинг айтишича, АҚШ томонидан Ироққа қарши куч ишлатиш эҳтимоли ҳамон сақланиб турибди.

* * *

Колумбиядаги «Тинчлик ва демократия учун» жамоатчилик-сиёсий уюшмаси қўшилмаслик ҳаракатининг тутган йўли Ироқ можаросини тинч йўл билан ҳал этишни қўллаб-қувватлашдир, дея баҳо берди. Шунингдек, уюшма БМТ Бош котиби Кофи Аннанни тангликни тинч йўл билан бартараф этишнинг барча чораларини кўришга чақириб, мурожаат қабул қилди.

Маълумки, ҳозир Колумбия дунёнинг 113 ривожланаётган мамлакатини ўз сафига бирлаштирган қўшилмаслик ҳаракатига раислик қилмоқда.

ЖАНГОВАР ОПЕРАЦИЯ

Шри-Ланка қуролли кучлари Тамил сепаратчиларининг мамлакат шимолидаги махфий базаларини йўқ қилиш ҳамда «Тамил илам» озодлик йўлбарслари» гуруҳининг раҳбари Велупиллаи Прабхакаранани қўлга олиш мақсадида кенг кўламли жанговар операцияни амалга оширмоқчи.

Шри-Ланка армияси генерали Лионел Балагалленинг таъкидлашича, ҳарбий операция режасига биноан, даставвал Манкуам тумани тамил жангариларидан бутунлай озод этилади. Шунингдек, 15 йилдан буён этник можаролар чиқаришда айбланаётган мазкур гуруҳ раҳбари Л. Прабхакарана ҳибсга олинади.

Маълумотларга қараганда, ўтган 15 йил давомида 50 минг киши этник гуруҳлар ўртасидаги низоларнинг қурбони бўлган.

ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ ЗАРУР

КҲДР аҳолисига дарҳол 415 миллион АҚШ доллари миқдорида озиқ-овқат етказиб бериш зарур. Бу ҳақда БМТнинг Шимолий Кореяга инсонпарварлик ёрдами етказиб бериш бўйича мувофиқлаштирувчиси Дуглас Куттс баёнот берди.

Маълумки, КҲДР аҳолиси 1995—1996 йилларда юз берган сув тошқинидан катта зарар кўрганди. Шунингдек, 1997 йилги қурғоқчилик ҳамда экин майдонларининг вайрон бўлгани корейликлар турмуш тарзини янада оғирлаштирган.

АВТООЛАМ ХАБАРЛАРИ

Япониянинг «Хонда» компанияси Ҳиндистонда ўзининг «Аккорд» русумли автомобилларини йиға бошлади. Компания вакилининг билдиришича, Ҳиндистонда йиғилаётган автомобиллар бу мамлакатнинг шарт - шароитига анча мос келади.

Шунингдек, компания бу ерда «Сизик» русумли автомобилни йиғишни ҳам режалаштирмоқда. «Хонда» шу мақсад йўлида яқин йиллар ичида тахминан 236 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ сарфламоқчи.

* * *

Германиянинг автомобиль ишлаб чиқарувчи «Фолксваген» концерни Швейцариянинг «Скания» фирмаси билан ҳамкорликда оғир юк ташувчи автомобиль ишлаб чиқариш тўғрисида ҳужжат имзолади.

«Фолксваген»нинг мазкур ҳужжатни айнан «Скания» билан имзолаши бежиз эмас. Бу фирма қарийб 50 йилдан буён «Фолксваген» маҳсулотларини Скандинавия давлатларига етказиб бериш билан шуғулланади.

* * *

Германиянинг спорт автомобилларини ишлаб чиқарадиган «Порше» концерни 1998 йилда немис автокорхоналари орасида рекорд ўрнатмоқчи.

Концерн маъмуриятининг маълум қилишича, айни вақтда йилига 35 минг дона энг замонавий спорт автомобиллари ишлаб чиқариш режалаштирилмоқда. Ушбу режани муваффақиятли амалга ошириш учун концерн 1998 йилги харажатларни 2,5 миллиардан 4,5 миллиард маркагача кўпайтирмоқчи.

«ОСИЁ—ВОЛГА»
МИНТАҚАЛАРАРО МАРКАЗИ
Тошкент шаҳридаги омборхонадан пул ўтказиш йўли билан УАЗ автомобиллари учун кенг турдаги эҳтиёт қисмларни, шунингдек, қишлоқ хўжалик шиналарини, автошиналарни, автомобилларнинг барча турдаги эҳтиёт қисмларини
СОТАДИ
Манзил: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16 ª уй, 221-хона
Тел\факс: (3712) 41-52-41, 41-58-51.
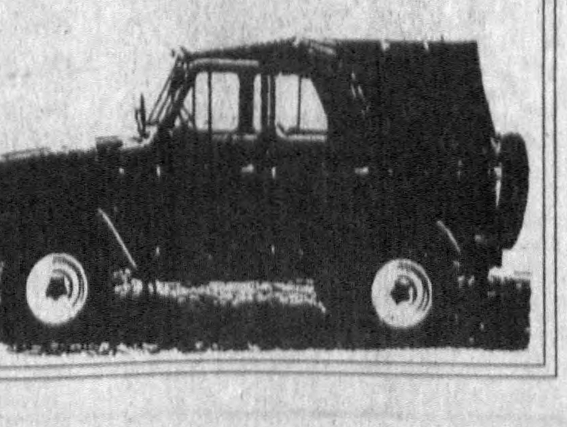

ТАШКИЛОТ
Полипропилен ун қопларини (50 кг)
СОТАДИ
Телефонлар:
132-15-45, 132-15-39.

ТОШКЕНТДАГИ ФИРМА
Турли хилдаги музқаймоқ ва макарон ишлаб чиқарувчи «Фрезер» дастгоҳларини ҳамда пластмасса идишларни (ликопча, пиёлалар, шарикли ручка, илгичлар) ишлаб чиқарувчи дастгоҳларни
СОТАДИ
Тўлов усули — нақд ёки пул ўтказиш йўли билан.
Телефонлар: 79-87-49, 79-46-78.

Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент Давлат техника университети жамоаси Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — «Ўзбекнефтгаз» миллий корпорацияси бошқаруви раиси Қ. Ж. Ҳаққуловга отаси **Жалил ҲАҚҚУЛОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир
Азим СУЮН

Таҳрир ҳайъати
Абдулла ОРИПОВ
Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ
Азиз НОСИРОВ
Одилжон ОЛИМЖОНОВ
Ислом ШОҒУЛОМОВ
Салим АШУРОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари)
Норбобо ШАКАРОВ (бош муҳаррир ўринбосари)
Андрей ОРЛОВ — (бош муҳаррир ўринбосари «Голос Узбекистана»)
Алимқул СУЛТОНОВ (масъул котиб — «Ўзбекистон овози»)

ЖАҲОН ЛИГАСИНИ КЎЗЛАБ

Тошкентдаги «Юнусобод» теннис саройи уч кун мобайнида гавжумлашиб турди. Бу ерда Осиё-Океания минтақасининг биринчи гуруҳида қолиш учун Хитой теннисчилари билан Девис кубоги учун қизиқарли мусобақалар ўтказилди. Маълумки, юртдошларимиз илгари Пекин ва Тошкентда бўлиб ўтган ана шундай баҳсларда имкониятларни бой беришган эди. Бу сафар Генрих Дашевскийнинг шогирдлари пухта ҳозирлик кўришганди. Мусобақанинг биринчи кунаёқ Вадим Куценко билан Олег Огородов якка баҳсларда Ю-Ве-Янг ҳамда Ю-Зангларни доғда қолдиришди. Эртасига Олег Огородов билан Дмитрий Томашевич ўзаро ҳамкорликни ўрнига қўйиб, жуфтлик баҳсларида қўллари баланд келиши учун зўр маҳорат кўрсатишди. Улар Ю-Занг ва Линг Лю билан учрашувнинг биринчисида 3:6 ҳисобида ютқазишган бўлсада, кейин ўзларини ўнглаб, 7:6, 6:4 ва 6:1 ҳисобида муваффақият қозондилар. Учинчи куни бўлиб ўтган такрорий якка баҳсларда ҳам юртдошларимизнинг қўллари баланд келди. Шундай қилиб теннисчиларимиз мамлакатда спортнинг мазкур турини ривожлантиришга алоҳида эътибор қилинаётганлигини амалда намойиш этдилар. Энди улар март ойи охирида Сеулда Жанубий Корея теннисчиларига қарши майдонга тушадилар. Агар яна омад юртдошларимизга кулиб боқса, вакилларимизнинг жаҳон лигасига йўлланма олишларига имконият юзага келади.

СУРАТДА: теннис мусобақасидан лавҳа.

Суратчи А. РИСҚИЕВ. (ЎзА).

ҲАР ҚАЛАЙ, КУЧЛИЛАР ДАВРАСИДА

NAGANO 1998

Японининг Нагано шаҳрида давом этаётган қишки олимпиада мусобақаларининг якунловчи ҳафтаси бошланди. Жаҳоннинг 70 дан ортиқ мамлакатидан тўпланган йигит-қизлар спортнинг 14 тури бўйича қизғин ва муросасиз баҳсларда маҳорат кўрсатишга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Мусобақалар эса Наганодан ташқари Шига Коген, Хакуба, Иизуна Коген, Нозава Онсен ҳамда Кариузава шаҳарларида давом этмоқда. Бугун тоғ чанғиси усталари, чанғида сакраш баҳси иштирокчилари, конькида тезкор югурувчилар, хоккейчилару чанғида мерганлик қилувчилар мусобақаси ўтказилади.

Маълумки, олимпиадага йўл олган беш нафар юртдошимизнинг чиқишларини илҳақлик билан кутаётган эдик. Ниҳоят, фигурали учиш баҳсида ҳамюртимиз Роман Скорняков омадини синаб кўрди. Бу йигит олимпиадага йўлланма олиш учун Лозанна шаҳрида ўтказилган жаҳон чемпионатида 20-бўлишга муваффақ бўлган эди. Билмаган кишига бу ютуқ эриш туюлади. Зеро, жаҳоннинг манаман деганлари қатори майдонга тушиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Бунинг устига талабчан ҳакамлар нафосатли баҳс учун танланган мусиқадан тортиб, ҳар бир ҳаракатни зимдан кузатиб турадилар. Шунинг учун ҳам олимпиадада ютиш эмас, у ерга боришнинг ўзи фахрли саналади. Зеро, йигитимиз Наганода бўш келмади. У саралаш баҳсларидан ўтиб, 24 финалчи сафига қўшилди. Баҳс якунида умумҳисобда 19-бўлди. Борига шукр. Боиси, у умид билан юртимиз спорт шарафи учун майдонга тушганди. Энди навбат чанғи акробатикаси усталарига. Сергей Бринер билан Лина Черязова майдонга чиқадилар. Чимён ўғлони Комил Ўримбоев ҳам ўз чанғисини созлаб турибди.

Vatanni sevmak iymondandur!

O'ZBEKISTON OVOZI

O'zbekiston Xalq demokratik partiyasi gazetasi

Gazeta 1918 yil 21 iyundan chiqa boshlagan

1998 yil 17 fevral, seshanba № 21-22 (22.259).

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

ГОЛОС УЗБЕКИСТАНА

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

«АҲЛИ ЖАҲОНДИН ЯХШИЛИҚ» ЎЙЛАНМАСИ

Азиз муштарий! Ушбу ўйланма Ўзбекистон халқ ёзувчиси Пиримқул Қодировнинг ўзбек мумтоз шоири, олими, саркарда ва давлат арбоби Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига оид «Юлдузли тунлар» романи асосида тузилган. Жавоблар рақамли хонадан «занжир» ҳолида ёзилади.

1. Бобур мирзонинг падари бузруквори. 2. Бобур саройида хизмат қилган машҳур тарихчи. 3. Самарқанддаги майдон. 4. Ҳарбий хизматчи, аскар. 5. Ҳиндистондаги ҳокимлик унвони. 6. «Бобур» видеофильмида бош қаҳрамонни гавдалантирган санъаткор. 7. Шоҳлик саройидаги олий мансаблардан бири. 8. Ҳиндлар қўшинидаги хизматчи. 9. Беморни даволовчи. 10. Мумтоз мусаввир, Бобур мирзо замондоши. 11. Шаҳар ҳокими унвони. 12. Бобурнинг она шаҳри. 13. Жангдаги зафар ва мамлакатнинг янги шоҳи шарафига чалинадиган мусиқа асбоби. 14. Алишер Навоийга фақиҳ илмидан устозлик қилган самарқандлик билимдон. 15. Муқовасоз ҳунарманд. 16. Асардаги замонасининг таниқли меъмори. 17. Араб алифбосида қўлланилган ёзув тури. 18. Фарғона водийсидаги шаҳар. 19. Подшоҳ саройи, қаср. 20. Ёш ҳинд рожасининг онаси фарзандини асраб қолгани учун Ҳумоюнга тортиқ қилган, йирик ва қимматбаҳо олмос номи. 21. Мамлакат фуқароси, халқ. 22. Бобур қўшинлари Ҳиндистонда илк бор қўллаган ҳарбий қурол. 23. Ўрта аср шарқида биринчи тарихчи бўлиб етишган олима, Бобур мирзонинг қизи. 24. Ҳумоюннинг волидайи муҳтарамаси. 25. Бобурнинг аруз илмига бағишланган асари. 26. Самарқандда Мирзо Улуғбек қурдирган обида. 27. Бобур Ҳиндистонда марказий шаҳарга айлантириб, обод этган маскан. 28. Роман қисмларидан бирининг номи. 29. Ҳарбий қурол. 30. Бобур мирзо қўшинларининг Деҳли султони Иброҳим Лоди лашкарлари устидан ғалабага эришган шаҳар. 31. Навкарликдан қўрчибеги даражасига кўтарилган, асарнинг бош қаҳрамонларидан бири. 32. Асарнинг «қил устида турган тақдирлар» бобидан: «... инон, мен тирик бўлсам, сенга бало-қазони йўлатмасмен! — Тангрим сизни ҳам паноҳида асрасин, Тоҳир оға!..» 33. Олий жазони ижро этишда қўлланилган мослама. 34. Асар асосидаги видеофильмда санъаткор Толиб Каримов яратган қаҳрамон. 35. Романнинг биринчи қисмидан «... Умаршайх мирзонинг қўлидаги чинни... катакдаги хатардан қутулгандай осойишта...» 36. Ҳисоб илми. 37. Бино лойиҳаси. 38. Бобур мирзога раҳнамолик қилган, асли исми Индира бўлган деҳлилик сипоҳий олган ном. 39. Баланд, баҳаво қилиб қурилган иморат. 40. Жанг, олишув. 41. Алишер Навоий Ҳиротда қурдирган меъморлик обидаларидан бири. 42. Шоҳга қўриқчилик қилувчи, кичик хизматкор.

Энди жавоб сўзлари асосида қуйидаги рақамлар жуфтини (биринчиси сўз, иккинчиси ҳарф тартибини англатади) ҳарфлар билан алмаштириб, топшириқни ечинг:

I. 6-2;, 10-5; 35-3; 18-2; 2-8; 4-1; 15-2; 24-5; 30-2.

II. 34-5; 25-2; 38-6; 9-2; 14-8; 1-7; 7-4; 12-2.

III. 26-6; 5-4; 17-4; 21-5; 41-2; 23-4; 3-7; 32-3; 11-4; 13-5; 20-4; 14-8.

Ундан аён бўлган сўзлар Заҳириддин Муҳаммад Бобур қаламига мансуб асарлар номини англатади.

Муаммонома: Аввал романдаги шеърий мисраларда келтирилиб, рақамларда ифодаланган сўзларни топиб, очқични ҳал этинг.

I. Бори 16, 9, 6, 3 яхшилик қилғилки, мундан яхши йўқ,

Ким дегайлар даҳр аро қолди фалондан яхшилиқ.

2. Бобур, ўзингни 12, 15, 6, 3, 5, 3, 11, 12, 15 ёрсизки, мен

Истаб жаҳонним, мунча қилиб ёр топмадим!

3. Не хуш мени хушлару не бегона,

Не ғайр ризо мендину не жонона.

Ҳар нечаким яхшиликда қилсам афсун,

Халқ 7, 17, 15, 3 ёмонли била мен афсона.

4. Сендек менга бир ёри жафокор топилмас,

Мендек сенга бир 8, 14, 15, 7 вафодор топилмас.

5. Ҳар ёнғаки азм этсам, ёнимда борур меҳнат,

Ҳар сорики юзлансам, ўтрумға қолур қайғу,

Юз жавру ситам кўрган 13, 7, 2, 6 меҳнату ғам кўрган,

Осойиши кам кўрган мендек яна бир борму?

6. Грифтем олам ба марди-ю зўр,

10, 3 лекин набурдем бо 18, 1, 4, ба гўр.

Энди очқичдаги жавоб сўзлар асосида шакл атрофидаги рақамларни ҳарфлар билан алмаштириб, муаммономани ҳал этинг. Унда Бобур қаламига мансуб яна икки мисра шеър аён бўлади.

Тузувчи: Фозилжон ОРИПОВ.

«Ватан посбонлари» ўйланмасининг жавоблари

Рақамли хонадан ёй бўйича: 1. Раҳимов. 2. «Довон». 3. Содиқ. 4. Авиация. 5. Автомат. 6. Рация. 7. Далил. 8. Пулемёт. 9. «Кузатиш». 10. Зенит. 11. Порох. 12. Ҳировул. 13. Миномёт. 14. Мотор. 15. Ботир. 16. Тошотар. 17. Қоровул. 18. Ғолиб. 19. Зобит. 20. Ҳакимов. 21. Матонат. 22. Қилич. 23. Чопар. 24. Шукуров. 25. Музофот. 26. Кураш. 27. «Широқ». 28. «Жасорат».

Муаммонома: Ҳикмат: она юрт — олтин бешик.

***ЭСЛАТМА:** Жавобларни тўғри топган мухлисларнинг суратлари газетада ёритиб борилади.*

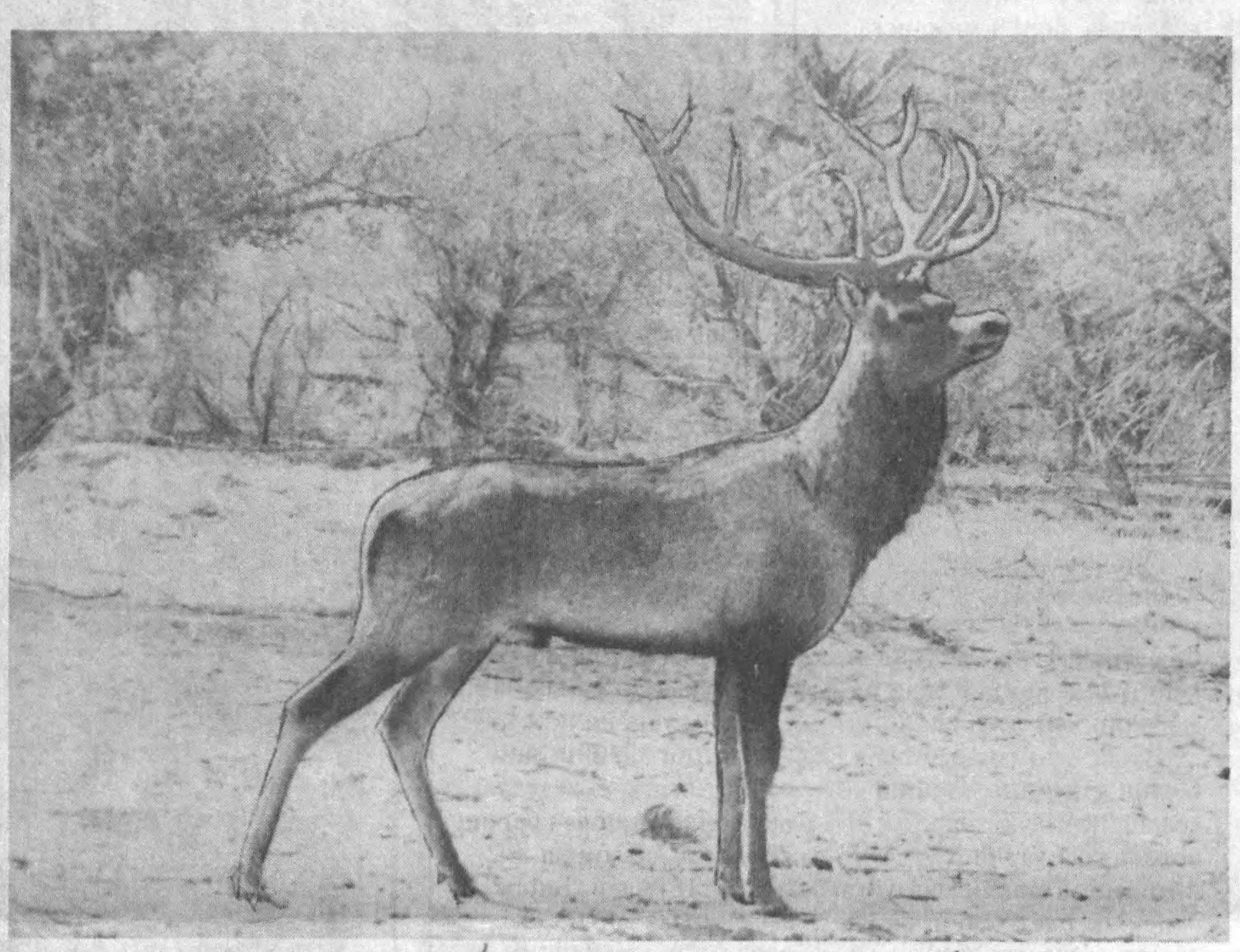

ХОНГУЛ «ҚАЙЛИҚ» ТАНЛАГАНДА

Хонгул /буғи/ ўзининг кўркамлиги, чиройли кўриниши билан жонзотлар орасида ажралиб туради. Бу жониворни Хонгул аталишига асосий сабаб, вояга етганида бошидаги шохларининг тармоқланиб ўсиб, жуда гўзал кўриниш — гул шаклини эслатишидир.

Ҳатто қадим замонлардаги ривоятларда баён қилинишича, подшоҳлар ов қилгани чиққан вақтларида, хонгулни гўзал кўринишига маҳлиё бўлиб, уларга қарата ўқ узмаганлар. Эркак хонгуллар «қайлиқ» танлаш маросимларида шохларидан асосий ҳимоя қуроли ўрнида фойдаланадилар. Республикамиздаги қўриқхоналарда хонгулларни шундай қизиқ маросимларини кузатган эдим: икки томондан икки эркак хонгул, кенг майдонда бақувват шохларини ер узра қадаб, аҳён-аҳёнда дарахатларга ҳам уриб, ўз кучларини синаб кўрардилар. Рақиблар ўзларини курашиш учун шай эканликларини сездилар шекилли, бир-бирларини ҳидлаб бўлгач, икки томонга қараб йўл олишди. 30-35 метрча масофадан бир-бирлари томон ўқдек югуриб келиб, шохлари билан тўқнаша бошладилар. Ҳатто, уларнинг шохлари бир-бирига занжирдек чирмашиб қоларди. Ўзини кучлилигини ҳис қилган хонгулларнинг бири рақибини анчагина масофагача шиддат билан суриб борди, иккинчиси мағлуб бўлганини сезди шекилли кураш майдонини тарк этиб, қочиб қолди. Курашда ғолиб чиққан хонгул навбатдаги рақиби устидан ҳам шу алфозда ғалаба қозонди. Ўзининг ғолиблигини сезгач, бошини баланд кўтариб, кураш майдонини бир неча бор виқор билан айланди. Сўнг курашни кузатиб турган урғочи хонгуллар сари йўл олди.

Ўн саккиз минг олам

Баъзи ҳолларда эркак хонгуллар ўртасида бўлган жангда, кучсизроғи қурбон бўлиши ҳам мумкин. Мабодо бу маросимда одам дуч келиб қолса унга ҳам ҳужум қилиб, шикаст етказиши эҳтимолдан узоқ эмас.

Хонгуллар асримиз бошларида Ўзбекистоннинг Оҳангарон ва Чирчиқ дарёлари бўйларидаги тўқайзорларда анчагина миқдорда учраган. Бундан тахминан 50 йилларча муқаддам улар одамлар томонидан ваҳшийларча қириб юборилган.

Бу жониворлар саккиз ойда насл қолдириб кўпайишади. Туғилган болалари жуда нимжон бўлиб, бир неча кунга қадар ўз танасини кўтара олмайди. Шу нимжонлик давридан вояга етгунга қадар, улар йиртқич ҳайвонларга ем бўлиб туради.

Айни кунда бу жониворлар жумҳуриятимизнинг Қизилқум ва Байдай-тўқай қўриқхоналарида энг ноёб ҳайвонлар қаторидан ўрин олган бўлиб, муҳофаза қилинмоқда.

Уларни тутиш ва ов қилиш қатъиян ман қилинади.

Асқар ХОЛМЎМИНОВ.

БЎЛИМЛАР:

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти — 133-76-04, 136-33-40.
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ — 133-07-20, 136-54-06.
Иқтисодиёт — 133-21-43, 136-57-22.
Фан ва маданият — 133-20-36, 136-33-40.
Хатлар ва оммавий ишлар — 133-76-04.
Ахборот ва спорт — 133-12-56, 136-55-16.
Халқаро ҳаёт — 133-20-36.
Саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 133-07-20.
Реклама ва эълонлар — 133-38-55, 133-47-80. факс— 133-38-55, 133-54-55

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 24-16-48;
Бухорода — 23-80-06;
Гулистонда — 25-16-22;
Жиззахда — 3-31-86;
Навоийда — 3-39-20;
Наманганда — 6-43-43;
Нукусда — 7-58-83;
Каттақўрғонда — 5-33-46;
Тошкентда — 133-76-04;
Урганчда — 6-51-35;
Фарғонада — 24-54-61;
Қаршида — 3-25-79;
Қумқўрғонда — 5-26-24.

МАНЗИЛИМИЗ:

700000. ТОШКЕНТ. МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.

Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир Ҳ. НОСИРОВ, навбатчи М. БОБОЕВ.

Рўйхатдан ўтиш тартиби №00120

Газета офсет усулида, А—2 форматида, 34863 нусхада босилди

Ҳажми 2 босма табоқ

«Ўзбекистон овози» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

Г — 0968

Босишга топшириш вақти 21.00. Топширилди — 22.00.

1 2 3 4 5 6.

СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА

КЎНГИЛ КИТОБИ

Кундалик, юмуш, кундалик кийим, кундалик дафтар, борингки, кундалик сўзи қўшилган ҳар бир калом сизу бизга қадрдон. Чунки улар бизнинг доимий кузатувчиларимиздир.

Кундалик дафтар. Мен уни кўнгил китоби дегим келади. У шундай сеҳрли китобки, ўтиб кетган барча ҳодисаларни кўз ўнгингизда қайта жонлантириш, совиган, сўнган туйғуларингизга ҳарорат бағишлаш қудратига эга. У яна шундай қудратга эгаки, қўлингизга қалам олиб эгилишингиз билан беихтиёр самимий ва ростгўй бўлиб қоласиз. Сўнг эса қилган барча савобу гуноҳларингиз шу кўнгил китобига тўкила бошлайди.

***

Баъзилар эртадан кечгача ҳасрат қилса ҳам унга қилча ачинмайсиз. Бир хиллар кулиб турса-да, юраги тўла дард эканини ҳис қилиб, беихтиёр қийналасиз. Шеър ўша жилмайиб турган беморга ўхшайди.

***

Кечиккан муҳаббат — тақдир ва у кечиккани учун ҳам қадрлидир. Ва яна кечиккани учун ҳам унинг умри узунроқ бўлади. Чунки одамлар интизор қилганларни асраб-авайлашга одатланиб қолишган.

***

Унутманг, жонингиз оғриётган бўлса, бунинг айбдори ёлғиз ўзингиздирсиз. Ахир, бу — жон-ку!

Биттагина, азизгина, ширингина жон... Уни сизу биздан бўлак нажоткори бўлмагандан кейин ҳуда-беҳудага уринтиравермай, оз эмас, кўпроқ қадрласак ҳам арзийди-да!..

***

Илгарлари олисроқ кетиб қолсам барча изтиробларим барҳам топади, деб ўйлардим. Ҳозир эса сиздан узоқлашгудек бўлсам, даҳшатли бир фалокат рўй берадигандек гўё...

***

Гулни нега яхши кўрасиз, деган савол нима учун нонни, сувни яхши кўрасиз деган саволга ўхшаб кетади назаримда.

***

У ҳозирча кўнгил уйингизнинг бир четида ишлатилмай турган кераксиз буюмдек... Лекин бир кунмас бир кун асқотиб қолиши ҳам аниқ.

***

Ер билан тенг бўлиб қолган кўнгилни ғўддайиб туриб кўтаролмайсиз. Бунинг учун ўзингиз ҳам эгилишингиз, сизнинг ҳам нафасингиз ерга тегиши керак.

***

Унинг кейинги пайтдаги ҳаёти бир дона конфет ейиш учун ўзини зўрлаб, бир коса овқатни ичиб юборишга тайёр турган болакайнинг ҳаётига ўхшаб кетяпти, назаримда.

***

Армонларим кўп. Лекин улар кўнглимнинг туб-тубига шунчалар чўкиб кетганки, уларни тил деб аталмиш соҳилга чиқара олишимни тасаввур ҳам қилолмайман.

***

Сизга олтин тақинчоқлардан кўра, бир тутам майса кўпроқ завқ берармиш. Мен бунга шубҳа қилмайман. Негаки, олтинда жон йўқ, майсада эса жон бор!

***

Оила — гирдобга ўхшайди. Аввал ўзига ром этади. Кейин домига тортади. Кейин тўлқинларга ошно қилади. Қисқаси, сиз тўлқинлар ҳамроҳлигида манзилга етиб боргунча, минг ўлиб, минг тириласиз.

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА.

Дилнома